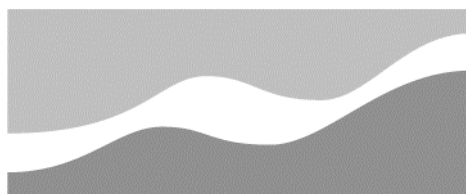

NYTT OM NAMN

Meldingsblad for
Norsk namnelag

Redaksjon:

Botolv Helleland (ansv.) (botolv.helleland@iln.uio.no)

Gudmund Harildstad (gudmund.harildstad@iln.uio.no)

Vidar Haslum (vidar.haslum@uis.no)

Redaksjonssekretær:

Klaus Johan Myrvoll (k.j.myrvoll@iln.uio.no)

Utgjevar:

Institutt for lingvistiske og nordiske studium / Namnegransking
Universitetet i Oslo

Nr. 52 – 2010

Redaksjonen vart slutført 31. januar 2011

Adresser m.m.

Nettstaden til Norsk namnelag er www.norsknamnelag.no.

Norsk namnelag, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium, Universitetet i Bergen, Postboks 7805, 5020 Bergen. Bankgiro: 6501.41.08704. Kontingenten er 200 kroner for året og inkluderer *Namn og Nemne* og *Nytt om navn*.

Tidsskriftet *Namn og Nemne*, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium, Universitetet i Bergen, Postboks 7805, 5020 Bergen.
Tlf. 55 58 24 06.

Meldingsbladet *Nytt om navn*, Institutt for lingvistiske og nordiske studium, Universitetet i Oslo, Postboks 1102 Blindern, 0317 Oslo.
Tlf. 22 85 43 78.

INNHALD

LEIAR	
Olav Veka: Og så kjem høyringsrunden.....	5
NORSK NAMNELAG	
<i>Nytt om namn</i> på nett	6
RAPPORT FRÅ KONFERANSE	
Staffan Nyström: Name research and name policies – some European examples. Uppsala, 28 oktober 2010.....	6
Peder Gammeltoft: New uses for old names. Digitization of place-name data in connection with the DigDag Research Infrastructure	7
Peder Gammeltoft: A new Internet portal for Danish authorized place-names	14
Teemu Leskinen: A register of standardised geographic names as a part of the spatial data infrastructure	16
Zane Cekula: The place names of Latgale as ingredients of space-related identity	18
Cosimo Palagiano: Place names in the reading of the Italian landscape	23
Botolv Helleland: Standardization of place-names in Norway in the light of the prevailing political climate.....	29
STADNAMNTENESTA	
Ingvil Nordland: Samrådsmøtet 2010	33
Botolv Helleland: Nytt frå stadnamntenesta.....	35
NORMERING OG BRUK AV NAMN	
Anne Svanevik: Kurs i adresser og stedsnavn.....	36
Finn E. Isaksen: <i>Adresser og stadnamn</i> nå på nettet. Et viktig hjelpemiddel i det kommunale adresserings- og stedsnavnarbeidet	37
Finn Myrvang: Genistrek eller idioti?	38
NORNA-NYTT	
NORNA-rapportar under utgjeving.....	39
ICOS-NYTT	
Internasjonal namnekongress i Barcelona	39
FN-NYTT	
Peder Gammeltoft: Møde i UNGEGNs Norden Division	39
ANNA MELDINGSSTOFF	
Thea Cecilie Leirfald: Ja, vi elsker!.....	40
Tom Schmidt og Margit Harsson: Felles stadnamnregister OGB I–XX	41
AKTUELLE NAMNEPROSJEKT	
Einar Mikkelsen: Stadnamnprosjektet i Fyresdal.....	42
Torbjørn Guggedal: Stadnamninnsamling i Bråtveit i Suldal kommune	43

BOKOMTALAR

Margit Harsson: OGB XIV – naturnamn.....	46
Botolv Helleland: Førenamn i statistisk samanheng	48
Botolv Helleland: Norrøn namnebok.....	50
Frode Myrheim: Nordiske førenamn for amerikanarar	51
Vidar Haslum: Stort verk om norske <i>rud</i> -navn	53
Olav Veka: Venneskrift om namn og ord, særleg knytte til sjø og vatn .	56
Vidar Haslum: Stedsnavn i gardshistorie	58
Peter Hallaråker: Sunnmørske tunnamn	60
Botolv Helleland: <i>Onoma</i> 43 er utkome	62
Solveig Wikstrøm: <i>Oslo byleksikon</i> i ny utgåve.....	63
NORSK NAMNEBIBLIOGRAFI	
Klaus Johan Myrvoll: Norsk namnebibliografi 2009	66

LEIAR

OG SÅ KJEM HØYRINGSRUNDEN

Det har sanneleg teke si tid med revisjonen av lov om stadnamn sidan saka vart lagd fram av stortingsrepresentantane Øyvind Halleraker (H) og Olemic Thommessen (H) den 18. desember 2008 etter høyringa i komiteen 21. oktober. Saka vart handsama i Stortinget 13. januar 2009, altså for to år sidan. Slik den saka utvikla seg med manglande gjennomslag av ein samla og massiv kritikk frå fagmiljøet – heller ikkje høyringsmøtet med komiteen såg ut til å gjera inntrykk –, må me i Norsk namnelag berre vera glade for at saka har drege ut. Ei mindre endring i samansetjinga av klagenemnda med ei utviding frå éin til to lekmenn vart gjord gjeldande frå 3. november 2009.

Før jul i fjor melde Kulturdepartementet at det tok sikte på å senda ut eit høyringsnotat i byrjinga av 2011. Dette notatet og høyringssvara vil utgjera grunnlaget for ein stortingsproposisjon med framlegg om endring i lov om stadnamn.

Moment som skal tilleggjast vekt i høyringa, er stadnamn som kulturminne, forenkling og tydeleggjering, mindre byråkrati og pragmatiske løysingar. Det ser altså ikkje ut til at det kontroversielle «endring av bruksnavn uten grunneiers samtykke» er nemnt eksplisitt, og det kan i beste fall oppfattast positivt frå vår synsstad.

Den komande høyringsrunden er umåteleg viktig. Det er siste sjansen me har for å gje våre argument politisk gjennomslagskraft. Eg vil sterkt oppmoda alle medlemmer i Namnelaget om å uttala seg om høyringsutkastet i dei lag og fora dei ser det tenleg. Både fagfolk i universitets- og høgskulesystemet, i normeringsorgana, namneinteresserte elles og ikkje minst bygdebokskrivarar har uttrykt skepsis og kritikk mot å endra hundre og femti års praksis med eit fagleg styrt normeringsorgan.

Dersom eit samla miljø av fagfolk og namneinteresserte elles uttalar seg kritisk, skulle me venta eit visst gjennomslag. Di fleire som uttalar seg, di tyngre veg argumenta. Talet på høyringsfråsegner vil vera viktig, kanskje avgjerande, sidan argumenta i seg sjølv hittil ikkje har slege gjennom.

Olav Veka
olav.veka@gmail.com

NORSK NAMNELAG

NYTT OM NAMN PÅ NETT

Tre år etter publisering vil heile innhaldet i *Nytt om namn* verta lagt ut på heimesida til Norsk namnelag. Dersom nokon av forfattarane vil reservera seg mot slik nettpublisering, må dei melda frå til redaksjonen. I fyrste omgang vil dei nummera som finst i elektronisk form, verta lagde ut (fram til 2008). På litt lengre sikt vil eldre nummer verta skanna og gjorde tilgjengelege på nettet.

RAPPORT FRÅ KONFERANSE

**NAME RESEARCH AND NAME POLICIES
– SOME EUROPEAN EXAMPLES**

Uppsala, 28 oktober 2010

I slutet av oktober samlades en grupp nordiska och europeiska namnexperter till ett tredagarsmöte i Uppsala inom ramen för arbetet i FN:s ortnamnsorgan UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names). Arrangörer och värdar för evenemanget var Staffan Nyström (Seminariet för nordisk namnforskning vid Uppsala universitet) och Leif Nilsson (Namnavdelningen vid Institutet för språk och folkminnen).

Den första dagen ägnades åt ortnamnsterminologi under ledning av Staffan Nyström, ordförande (convenor) i en av UNGEGN:s tio arbetsgrupper, kallad the Working Group on Toponymic Terminology. Med sin förre ordförande Naftali Kadmon, Israel, i spetsen utarbetade arbetsgruppen en termförteckning (Glossary of Terms) med definitioner som sedan 2002 finns i en tryckt version på de sex FN-språken (engelska, franska, spanska, kinesiska, arabiska och ryska) och som pdf-fil på UNGEGN:s hemsida. Arbetet idag gäller främst att löpande komplettera och revidera denna förteckning. Diskussionerna i gruppen förs på engelska och termer med definitioner antas först i sin engelska version. Därefter översätts resultatet till de övriga fem språken genom FN:s egen tolk- och översättarorganisation. Bland redan existerande termer som diskuterades i Uppsala kan nämnas *hydrographic feature*, *odonym*, *onomastics*, *oronym*, *proper noun*, *toponym*, *toponymy*, *toponomastics* och *toponymization*. Nya termer med definitioner som diskuterades, och som kommer att föreslås ingå i förteckningen framöver, är exempelvis *microtoponym* och *settlement name*. En annan aspekt av det hela rör termför-

teckningens tillgänglighet och användbarhet: en digitalt bearbetningsbar version finns inte nu men är mycket önskvärd. Förslag baserade på arbetsgruppens diskussioner kommer att behandlas vid UNGEGN:s nästa gemensamma möte i Wien i maj 2011.

Den andra dagen ägnades åt ett öppet minisymposium med rubriken «Name research and name policies – some European examples». Efter en kort inledning av Staffan Nyström rubricerad «Opening – what is UNGEGN?» hölls sex föredrag av forskare från Danmark, Finland, Lettland, Italien och Norge. Korta versioner av dessa föredrag publiceras här nedan.

På evenemangets tredje och sista dag hölls ett ordinarie arbetsmöte med Norden Division – en av de 23 språkligt-geografiskt baserade divisionerna inom UNGEGN – under ledning av dess nuvarande ordförande Peder Gammeltoft, Danmark. Bland punkterna på dagordningen stod bland annat förarbete inför nästa UNGEGN-möte (den gemensamma divisionsrapporten, eventuellt individuella working-papers, agendan m.m.), divisionens hemsida, tänkt implementering av INSPIRE- och EGN-tjänster i de nordiska länderna samt en planerad, gemensam nordisk databas över minoritetsspråkens ortnamn. INSPIRE (Infrastructure for Spatial Information in the European Community) och EGN (EuroGeo-Names) är två väldiga, sameuropeiska projekt som bägge på olika sätt inkluderar ortnamn.

Som en av arrangörerna och som deltagare under de tre UNGEGN-dagarna i Uppsala kan jag bara konstatera att de olika evenemangen var givande på många sätt.

Staffan Nyström
staffan.nystrom@raa.se

NEW USES FOR OLD NAMES

Digitization of place-name data in connection with the DigDag Research Infrastructure

DigDag (www.digdag.dk), an acronym for *Digital atlas of the Danish historical-administrative geography*, is a research infrastructure project funded by the Danish National Program for Research Infrastructure under the Danish Agency for Science, Technology and Innovation. The project received a grant of just over NOK 20.000.000 (including co-financing) in late 2008. With funding secured for three years, the project start was set for June 2009 with the project finish set for the end of May 2012.

The aim of the project is to establish a so-called *research infrastructure* which will enable the mapping, viewing and download of all important Danish administrative themes and units in time and space in Denmark's first historical-administrative research infrastructure covering the period c. 1660 until today. The aim of this research infrastructure is to be the backbone of future historical and administrative research in Denmark. Key to the success of this is the implementation of a powerful search engine for use in the service functions of archives, collections and libraries.

The participants in the DigDag-project are the major Danish research institutions whose central functions centre around historical and administrative research, such as the Danish State Archives (project leader), the National Museum, the Cultural Heritage Agency, the Royal Library, the Danish National Survey and Cadastre, together with the universities of Copenhagen and Southern Denmark.

Why a historical-administrative research infrastructure?

Administrative units are often seen as temporarily stable. However, this is not the case. Various spatial and societal changes may occur throughout the lifespan of an administrative unit. The changes are usually boundary changes or name changes but with regular intervals reforms are made with key administrative structures. Often these reforms also affect other administrative themes and units which are not directly affected by the administrative reform, as Danish administrative units tend to align to each other. Thus, the recent structural reform which saw the end of the counties (*amter*), the establishment of regions (*regioner*) and a 50 % reduction in the number of municipalities (*kommuner*), a totally unrelated administrative theme like Home Defense Districts (*Hjemmeværnsdistrikter*) was completely reorganized, mirroring the new administrative realities.

Most archives and heritage institutions order their material topographically, usually according to a specific administrative division of the country, by means of a topographical code (e.g. parish or municipal area). However, once a topographical system is implemented, it usually remains unchanged. Thus, the archival and institutional topographical codes do usually not correspond exactly with the latest versions of the administrative divisions they are based upon, nor do they very often correspond to other topographical codes used by other archives or institutions. Code mismatch is one of the main reasons why only very few archival institutions draw on each other's data. One of the aims of DigDag is to align the various topographical codes used by Danish archives and institutions to make them communicate electronically.

How to generate data for DigDag

Since the aim of DigDag is to create a research infrastructure, it goes without saying that the generation of data is central to the project. There are three main types of data generation which takes place in the project, namely: 1) the generation of administrative units, 2) the generation of geographical structures and last, but not least, 3) features which facilitate usability and searchability.

The first of these, the generation of administrative units is done from various sources, such as historical administrative accounts of special administrative themes, statistical works, and official documents and lists pertaining to administrative divisions. Any geo-codes or special sorting systems are recorded together with information about name(s) and lifespan. Often additional information, such as the number of sub-units or units of a different administrative relevance which are found within the boundaries of the division is also recorded.

Since we are so fortunate that the overwhelming majority of the Danish administrative units are sub-unit based structures, we are meticulously generating all townland units (*ejerlav*) by their geographical extent (2), name and lifespan in an ArcView GIS (Geographical Information System) environment connected directly to the DigDag SQL-database. The base unit in Denmark is usually that of the parish, and most administrative themes adhere to this unit, be they administratively related to it or not. Only occasionally do we find administrative themes based on a so-called «action-radius» principle, where there for one reason or the other is little or no adherence to other administrative structures. A prime example of this is the midwife system, which, for the sake of having to be able to reach women in labour at an early stage, must be able to reach the farthest end of their districts quickly.

As already mentioned, the Danish base unit is normally that of the parish. However, the Danish parishes are by no means stable and change slightly over time. Thus, the parishes are only suitable as basis for administrative unit generation, not for generation of geographical structures. The townland (*ejerlav*) structure, on the other hand is very stable and changes very little over time (usually only around growing towns, etc.) and it is therefore used as the basis for the building-block system DigDag uses to generate its administrative units – very much like using Lego-blocks to build models of houses, cars and planes. Each geographical extent of a townland unit is checked through time and each time a change of 2–5 hectares or more is discovered, a new, dated geographical version of the townland is created in a process called «versioning».

In order that all these administrative data generated with DigDag, both tabular data as well as spatial data, may be used and researched, it is necessary to be able to find them (3). Since place-names refer to physical

localities and administrative units, it is possible to find the relevant administrative unit by using the position of the place-name locality query which administrative units the locality is placed within. Thus, the correct localization of place-names, the localities to which they refer and their historical forms (if a search is carried out on the basis of a historical document) become fundamental to the usability and user friendliness of the research infrastructure.

Getting place-names to function in the DigDag structure

It is not just a simple matter of typing place-names into the DigDag database – for one thing the number of place-names is far, far too high for this, counting hundreds of thousands in total. Additionally, place-names have to be assigned to one or more set of coordinates, each set corresponding to the locality or administrative unit to which the name refers, as they must be given historical forms and place-name interpretations, if such exist.

It is, therefore, necessary to collect place-names from multiple sources, such as printed place-name volumes and place-name databases, some of which have historical forms, others which have coordinate data. Thus, the place-name data to be found in the DigDag research infrastructure will be based on coordinate-data from the Danish National Survey and Cadastre and the Danish Cultural Heritage Agency, place-name data stored by the Name Research Section at Copenhagen University containing historical forms and interpretations. About 60 % of the area of Denmark is covered by the published place-name series *Danmarks Stednavne* (Place-Names of Denmark), whereas the place-names from the remaining – unpublished – areas are stored in an electronic database awaiting publication.

The great task in this connection is to get the published place-name digitized – and thus made compatible with the other electronic place-name sources. *Danmarks Stednavne* so far consists of 25 volumes. The individual place-names in *Danmarks Stednavne* are ordered alphabetically within a parish (*sogn*)-based topographical system (which is again ordered according to which county (*amt*) and township (*herred*) they belong to). Each place-name is listed by its current form (at the time of publishing) and locality type/locality types the name refers to, followed by historical forms and an interpretation of the name. The fixed article layout of the series makes the series very suitable for structured digitization.

After having surveyed various means of digitization, it was decided to have the series digitized in India according to the TEI-Tite standard, from the Text Encoding Initiative, in xml-format. A xml-structured digi-

tization according to the TEI-Tite standard is really a hierarchical way of structuring data, comparable to a Chinese-Box-System.

A typical volume of *Danmarks Stednavne* contains an introductory text (with an introduction and sections on elements and endings, abbreviations and the local dialect with explanation of the local phonetic system), the main place-name section (place-name articles structured topographically and alphabetically at the lowest level) and finally a section of indexes (e.g. alphabetical and generic element indexes). Each of these three constituents are split up into three individual sections, front matter, body and back matter, the most important one being the body section – containing the place-name articles:

Front matter (introduction)
Body (place-name articles)
 Back matter (indexes)

The body section is divided into hierarchical divisions, the top one being the county (*amt*) level, called Div1, which may be sub-sectioned into a number of township (*herred*) levels, called Div2. Each Div2-division is again sub-sectioned into a number of parish (*sogn*) levels, Div3, which are again sub-sectioned into a number of individual place-name articles, or entries, called Div4: An example could be the place-name *Borød* in the parish of Pedersborg in Western Sjælland (Volume 23: *Stednavne i Vestsjællands Amt*):

Body (place-name articles)
 Div1: Vestsjællands Amt
 Div2: 370. Alsted Herred
 Div3: 371. Pedersborg Sogn
 Div4: **Borød**

Since the digitization is hierarchically structured, the place-name *Borød*, when parsed and placed into a database structure will automatically have information attached to it about which parish, township, county and place-name volume it is digitized from.

In addition to a hierarchical structuring, all special typographical features are also specially marked up, particularly phonetic symbols, as well as letters written in: **bold**, *italics* or with `w i d e l e t t e r s p a c i n g`. All this is undertaken by the Indian company contracted for this. However, the digitization carried out in India only includes hierarchical structuring as far down as to place-name article level. The main reason for this is that *Danmarks Stednavne* is less consequent from volume to volume at the place-name article level (i.e. Div4-level) and a relatively

high level of onomastic insight is needed in order to interpret the varying place-name article «nuances» from volume to volume. At this level it is imperative that there is a very close cooperation between name researchers and the person parsing the data into a database structure in order to avoid mistakes, as the information density is very high in each place-name article, as e.g. *Borød*:

Borød, lb. 1205 (Sorø gavebog ca. 1440 DiplDan 1rk IV 104) Boueruth; 7/10 1248 (Sorøbogen 1494) Boueryth; [...]; PostAdr 1992 Børød. – Forleddet er mandnavnet glda. B o v i (DgP); efterleddet *rød* se indl.

Has to be split up into the following fields:

Current form: **Borød**

Locality type: **lb**.

Source forms:

Source abbr.1:

Date1: **1205 (Sorø gavebog ca. 1440 DiplDan 1rk IV 104)**

Source form1: **Boueruth**

Source abbr.2:

Date2: **7/10 1248 (Sorøbogen 1494)**

Source form2: **Boueryth**

Source abbr.3: **PostAdr**

Date3: **1992**

Source form3: **Borød**

Interpretation: **Forleddet er mandnavnet glda. B o v i (DgP); efterleddet *rød* se indl.**

Specific: **Bovi**

Generic: **rød**

This very detailed splitting up of the place-name article may seem excessive, but owing to the structure of the articles, it is possible to section the text automatically and have the individual parts fed directly into the correct fields in a database. And depending on what is marked up and the detail of mark-up, it is possible to section almost anything up. Please note that it is e.g. possible to extract place-name elements because they are specially marked up in xml (i.e. extra wide letter spacing and italics). In this volume (and a few others) it is even possible to automatically feed specific information about which is the specific element and which one is the generic one directly into the database without human interference.

Why go to such lengths?

With the digitization of *Danmarks Stednavne* and its integration with several other place-name sources into the DigDag structure, the place-names are taken out of their strictly scientific framework and placed at the disposition of numerous other users and usages. The main focus of DigDag is not to make a digital version of *Danmarks Stednavne*, but primarily to enable fast searches, and just as important, to enable individual structuring of place-name articles via web services making the data from the DigDag place-name database available to anyone who wishes to use the data. Thus, the availability of data has to be as flexible as possible to have the visualization of data structured to fit individual needs. And for that reason data have to be sectioned into as many individual constituents as possible. In doing so, it is possible to envisage that the same data may be used to display place-names in a «scientific way» like that of *Danmarks Stednavne*, as well as various «lay-person visualizations» akin to the principles of e.g. Bent Jørgensens *Danske stednavne* (2008), *Norsk stadnamnleksikon* or *Svenskt ortnamnslexikon* or possibly even in a foreign language edition – the possibilities are numerous.

The great innovation in comparison with the printed editions of *Danmarks Stednavne* is the combination of place-name data – including historical forms and interpretations – with x/y coordinated place-name data. This means that, for the first time, scientifically treated place-name data will be accessible by means of text search or map search, with searches for current form, locality type, historical forms including their source and date, place-name constituents (and possibly also meanings) being possible. Additionally, it will also be possible to search for any or all place-names within any given administrative unit – be it current or historical – and by drawing an area (square) on the map itself and select all recorded place-name within the area.

It will also be possible to select multiple visualizations of place-name data, e.g. by viewing content relating specifically to a particular place-name in other place-names. In this way it is possible not only to see the position of a place-name like *Borød*, it is also possible to select distribution maps, e.g. of the generic *rød*, and even specific *Bovi* – a feature which has never been explored earlier but which could well harvest good word-geographic results. All map visualizations are generated dynamically each time a search is carried out.

When do we see the results in DigDag online?

The DigDag research infrastructure with its place-name functionalities will, unfortunately, not be available until 2012 when the project is finished. By then, anyone who wishes to use the data in the infrastructure can do so free of charge either through the DigDag's own web solution

or through one's own homepage through the project's web service facilities. Until then, any news and developments can be followed on the project's homepage, www.digdag.dk.

Peder Gammeltoft,
DigDag/University of Copenhagen
gammelt@hum.ku.dk

A NEW INTERNET PORTAL FOR DANISH AUTHORIZED PLACE-NAMES

Stednavneudvalget, the Danish Place-Name Commission, celebrates its centenary this year, and the official celebration was held on October 29. In this connection the Place-Name Commission launched its new portal for authorized Danish place-names. The place-names which feature here are place-names authorized by the Ministry of Cultural Affairs for use in the State Administration. Not all Danish place-names are authorized, only those for which «there is a practical (cartographical, postal, local, or other) need for a standardized spelling» (Departmental order of 1978).

The portal displays dynamic and constantly updatable data by calling data from a number of web services provided by Kort- og Matrikelstyrelsen (the National Survey and Cadastre). The portal combines a place-name search with map visualization feature by means of a left-column containing the search facility and of a right-window which houses the map section. The new portal may be accessed via the Danish Place-Name Commission homepage: www.stednavneudvalget.ku.dk/autoriserede_stednavne or directly by means of the portal name: www.stednavne.info.

Place-name searches may be carried out in a number of ways. It is, of course, possible to search for a place-name in its entirety, such as e.g. *Helsingør* or *Ålborg*, as well as of parts of a place-name by means of wildcards (*). Thus *Helsingør* may also be found – among other search results if one submits a query like *Hel**, **gør* or even **sing**. The only limitation for wildcard searches is that wildcards must be accompanied by minimum three letters. It is also possible to limit one's search to a particular municipal area (*kommune*), parish (*sogn*) or even to a particular locality type (*lokalitetstype*). Since authorization conventions allow for variant spellings in the case of the letter *Å/å* with *Aa/aa*, it is possible to do a search with either *å* or *aa* and retain the same results. Thus, if one carries out a search for the place-name *Ålborg*, the result will also pro-

vide forms in *Aa-*, such as *Aalborg* which is the variant form preferred by the local authorities.

Data is structured according to two main rules, the first being that one locality type results in one name. Thus an authorized name like *Barløse* occurs twice, once as a town/village (*by*) and once as a parish (*sogn*). Additionally, if a place-name locality is found in more than one administrative unit – typically a parish, the name (with its locality type) will occur the same number of times as administrative units it is part of. This mainly shows up with names of streams and names of large cities.

The results may be viewed in a number of ways. All search results are displayed in the left column which has a scroll function if the number of search results exceeds 10–12 names. This list may also be printed out by clicking the link *Udskriv liste* (Print list), which instigates the printout of the list containing the search criteria, number of results found as well as names, their locality type and location to parish and/or municipality.

The physical location of the search results may be viewed in the map section by ticking the box at the bottom of the left-column. A number of blue place-name dots marking the center coordinate of the locality will immediately be visible in the map in the right window. The zoom-level of the map varies according to the number and localization of search results. The fewer and closer the results are, the higher the zoom-level. It is possible to gain information about the name, locality type and localization to parish and/or municipality by placing the mouse on top of a place-name dot.

The right-window contains a number of additional features. There is an expandable bar at the top right hand corner of the map window called *Kortindhold* (Map content), in which it is possible to select either a map background or a satellite photo imagery. Below, in the bottom right hand corner is another expandable bar with an overview map. The map background updates seamlessly between zoom levels, adding more and more information on zoom-level increase.

This portal is the first attempt at displaying authorized place-names in a dynamic medium by using dynamic data, and the result is a user-friendly and informative portal which may be extended by time with e.g. layers of administrative boundaries, etc.

Much more may be explained about this portal but as is the case with most things, it is best to try it out for oneself, so log on to www.stednavne.info and have a go.

Peder Gammeltoft
gammelt@hum.ku.dk

A REGISTER OF STANDARDISED GEOGRAPHIC NAMES AS A PART OF THE SPATIAL DATA INFRASTRUCTURE

Introduction

The Geographic Names Register of Finland (GNR) developed and maintained by the National Land Survey (NLS) is one of the elements included in the national and international geographic names and spatial data infrastructure. As the national geographic names repository and database the GNR serves as the reference dataset for the standardisation of Finland's geographic names, and the official names data source for different kinds of information services and applications, including the varied spatial data and map production in the NLS.

The multi-lingual and multi-names circumstances in Finland as well as the multi-product and multi-scale production environment of the National Land Survey have guided the design, development and modelling of the GNR. In Finland a specific geographic feature may have different parallel names in one or several languages. In bilingual (Finnish–Swedish) areas a feature typically has two names, and in Lapland's Saami language areas where Finnish, North Saami, Inari Saami and Skolt Saami are spoken a feature may have up to four names, each of which being provided by national geographic names services and represented in national topographic maps.

Geographic Names Register

The Geographic Names Register comprises the Place Name Register and the Map Name Register integrated into a single database in which every item of information is stored once. The Place Name Register is not based on any map scale and includes no cartographic information but contains data on the type and location of the named features and the approved spelling and the language information of the names. The Map Name Register is organised by map series and includes the cartographic representation parameters (text placement, direction, bending, capitalisation, typeface, font, size etc.) for the selected names in the Place Name Register.

The Place Name Register of the GNR contains some 800 000 names of natural and cultural/man-made features. About 42 % of the toponyms are names of terrain features, 18 % names of hydrographic features, 34 % names of settlements and houses, and the remaining 6 % names of other cultural and man-made features. Roughly 720 000 names are Finnish, 75 000 Swedish, 6400 North Saami, 4600 Inari Saami and 650 Skolt Saami. The spelling of names has been standardised by the Research Institute for the Languages of Finland.

The data model of the GNR is feature oriented and includes objects such as Place, representing a named feature, Place name, representing a

geographic name, and Map name, representing a cartographic occurrence of a geographic name. A Place has one or more Place names that for one may have zero, one or several Map name occurrences in different cartographic products. Places, Place names and Map names are interconnected and are provided with external persistent unique identifiers to facilitate efficient data management and to aim at well-functioning organisational, national and international interoperability including data exchange by change-only updates.

The GNR data is maintained in two processes. The maintenance of the Place Name Register and the Map Name Register 1:25 000 is integrated with the NLS Topographic Database and Basic map production while smaller scale Map Name Registers (at present 1:100 000, 1:250 000 and 1:500 000) are integrated as a part of NLS small scale spatial and map data production of respective scales.

GNR Web Feature Service (WFS)

The GNR data is disseminated e.g. through NLS standard WFS (Web Feature Service) interfaces. The WFS names data products include two Geography Markup Language (GML) profile schemas for the Place Name Register, serving a little different use case purposes, and one schema for the Map Name Register. The Place Name Register GML profiles are a feature oriented schema (Place is the root and Place names are attributes of Place) and a name oriented schema (Place name is the root and Place and possible parallel names are «attributes» of Place name). The Map Name Register GML profile has Map name as the root and (selected) corresponding Place and Place name information as «attributes».

A Place Name Register WFS query can be filtered by Place and Place name identifiers, by location (co-ordinate based or indirect by administrative unit or map sheet), by feature type or feature type group, by the spelling, by the language and municipal language status information, by the objects' database lifespan information (timestamps for creation, modification and retirement) and by a «Relevance at Scale» indicator depicting the size/importance of the named feature by means of the smallest map scale in which the names of the feature have been rendered as Map names in national topographic maps. A Map Name Register WFS query for one can be filtered by the product (at present topographic maps 1:25 000, 1:100 000, 1:250 000 and 1:500 000) and by location (e.g. a polygon or a bounding box).

Fields of application of GNR data and services

Examples of fields of application for the GNR data and WFS services include:

- Standardisation; clear and consistent use of accurate geographic names in communication;
- Interoperability (id-links); national and international names and spatial data infrastructures and projects (e.g. INSPIRE, EuroGeoNames, EuroRegionalMap);
- Search; finding named places and geographic names by using their attributes (location, feature type, spelling, language) as search criteria; geocoding; geoportals; gazetteers and gazetteer services; map browsing applications; automatic positioning and navigation;
- Visualisation; map production; geographic names as information layer in viewing services;
- Research of different kind;
- Semantic web applications; ontology;
- Cultural heritage promotion; safeguarding of the cultural heritage related to (traditional) geographic names.

Besides the NLS Web Feature Service and pre-defined customer datasets GNR data are available from EuroGeoNames Central Service (WFS), UNGEGN World Geographical Names Database, and will be available from an NLS INSPIRE Web Feature Service according to the Data Product Specification/Implementing Rule for the INSPIRE Directive Annex I Theme «Geographical Names».

Teemu Leskinen,
National Land Survey of Finland, Helsinki
teemu.leskinen@nls.fi

THE PLACE NAMES OF LATGALE AS INGREDIENTS OF SPACE-RELATED IDENTITY

Latgale is a region of Latvia located in the eastern part of the country. To the east of Latgale lies Russia, and to the southeast, Belarus. The region has a different history from Latvia, and its own linguistic and cultural peculiarities. Latgale was under the influence of Slavic languages for about 400 years. Although the Latgalians belong to the Latvian nation, their identity is tied to the Latgalian region and language, to their religion (Latgale is mainly Catholic), and to their ethnic background.

In fact, Latgalian has existed for centuries as a separate oral and written variant, and has developed differently linguistically and culturally, culminating in a codified standard in the late nineteenth and early twentieth centuries. There are considerable differences between Latgalian and

Latvian on all linguistic levels (phonology, morphology, syntax), a fact which also has triggered the development of a regional identity and influenced the standardisation of place names. Today, more and more speakers of Latgalian, as well as linguists working in the field of Baltic languages, consider Latgalian to be a separate language (Butkus 2005, Leikuma 2002).

Geographical names reflect spatial characteristics, most frequently natural features, but also characteristics of settlement history, land use and economy, former feudal relations, historical events, etc. One group comprises names pertaining to other geographical objects in the vicinity, and these names provide information of the surroundings of the village names in question: *Aizupīši* (Latg. *aiz* ‘across’, *upe* ‘river’) in Nīcgales parish – the village is located across the river *Joņupe* [uo], *Azarstarpi* (Latg. *azars* ‘lake’, *starp* ‘among’) in Višķu parish – the village is located between the lake *Rogūcietis* and the lake *Kiureņu azars*. Natural features are found in the village names *Kalniški* and *Līpkolni* in Nīcgales parish, *Kolna Škapari* in Ambeļu parish, *Kolna Viški* [y] (Latg. *kolns* ‘hill’) in Višķu parish. Soil properties are reflected in the village names *Torpani* (Latg. *torps* ‘turf’) in Ambeļu parish, *Akminoji* [y, uo] (Latg. *akmiņš* ‘stone’) in Dubnas parish, *Moļagols* [uo, o] (Latg. *muols* ‘clay’) in Nīcgales parish.

The names of plants or groups of plants are identified in many village names, for example *Bērzine* (Latg. *bārzs* ‘birch’) in Ambeļu parish, *Zeiles* (Latg. *zeiles* ‘acorns’) in Dubnas parish, *Berezovka* (Rus. *берёза* ‘birch’) in Naujenes parish, *Buļvīšu sola* (Latg. *buļvi* ‘potatoes’, *sola* ‘island’) in Nīcgales parish, *Līpu Mukoni* [uo] in Vaboles parish, *Līpiņškas* (Latg. *līpa* ‘linden’) and *Osinovka* (Rus. *осина* ‘aspen’) in Biķernieku parish, *Lozdas* (Latg. *lozda* ‘hazel’) and *Lazovka* (Rus. *лоза* ‘osier’) in Višķu parish.

In many of the village names the names of creatures (animals, birds, insects etc.) are detected, for example, the village names *Somi* (Latg. *soms* ‘catfish’) in Dubnas parish, *Keiši* (Latg. *keiss* ‘ruff’), *Kozupīši* (Latg. *koza* ‘goat’, *upe* ‘river’), *Zaķupūrs* (Latg. *zaķis* ‘hare’, *pūrs* ‘swamp’) in Nīcgales parish, *Paukšti* in Līksnas parish, *Paukštāni* in Vaboles parish (Lithuanian *paukštis* ‘bird’), *Vilki* [y] (Latg. *vylks* ‘wolf’), *Vonogi* (Latg. *vonogs* ‘hawk’), *Zūsini* (Latg. *zūss* ‘goose’) in Višķu parish.

Frequently, the village names describe the properties of the geographical objects, such as size, colour, form, age of the village, etc., for example *Mazie Stradiški* (Latg. *mozs* ‘little’) in Dubnas parish, *Sarkaņi* (Latg. *sorkons* ‘red’) and *Osais Stiurs* (Latg. *oss* ‘sharp’, *styurs* ‘corner’) in Vaboles parish.

Economic activity and social conditions are described in the village names *Pūdāni* (Latg. *pūds* ‘pot’), *Ceglinīki* (Latg. *ceglis* ‘brick’, from Polish *cegla* ‘brick’) in Kalupes parish, *Guta* (Polish *huta* and Byelorus. *zyna* ‘place, where you could find ash, potash or where melting of metal had taken place to produce copper’, *Ubadziškas* (Latg. *ubogs* ‘beggar’) and *Karališkas* (Latg. *karāls* ‘king’) in Ambeļu parish.

There are also some village names connected with religion, for example, *Svieteņu sola* (Latg. *svāts* ‘sacred’, *sola* ‘island’) in Vaboles parish, *Svieteņi* (Latg. *svāts* ‘sacred’) in Ambeļu parish, *Svenči* (Lithuanian *šventas* ‘sacred’) in Dubnas parish.

The place names of an area also contribute to shaping the cultural landscape. As ingredients of the landscape place names make geographical space visible in signposts (names of populated places, names of lakes and rivers, names of administrative territories, street names). Most of the place names of Latgale on the signposts are in Latvian, only some are in Latgalian. In Latgale the largest part of the village names and farmstead names are not on the signposts at all, neither in Latgalian nor in Latvian, although they have official status. Sometimes incorrect village names are on the signs of bus stops. For instance, the incorrect village name *Samogole* (female gender) should be *Somugols* (male gender). The correct form of the name *Somugols* is used by local authorities and by the National Addresses Register, and also on maps.

Incorrect village name *Samogole*, should be *Somugols*.

Place names also shape geographical space mentally by labelling spatial concepts (space-related ideas and images). Sometimes names are actually the only carriers of spatial concepts and regional identities. Thus we may say that place names are one of the most important sources for the construction of mental maps. «The (more or less correct) mental map every one carries with himself/herself is certainly also shaped by boundary lines, rivers, coasts, roads and railways, by dots and circles for settlements and by areal colours and patterns for altitudes, lakes and seas, but the essential links between these cartographic symbols and the spatial concepts and geographical features are the names» (Jordan 2009, p. 36).

«In space-related identity building place names have the function of labels, and the function of supporting emotional ties» (Jordan *ibid.*). The German scientist Valter Sperling says: «As parts of daily language, and of the official language, geographical names have a particular power and evoke feelings of different kinds, for instance confidence and even aggression. Thus they are objects of the spatial psychology of perception. The purpose of geographical names is to define space and thus to establish a spatial map or understanding of the world» (Sperling 2005, p. 60).

For Latgalians place names in their own language in official use would symbolize recognition, confirmation of acceptance by Latvians, and would create feelings of being at home. Place names are an important factor of «feeling at home» (Jordan 2009, p. 38). To show what emotions had been evoked by the place names of Latgale, the comments about the place names of Latgale on the Internet (about the village name *Krasnogorka*, 15.11.2009, and about lake names of Latvia, 17.12.2009) have been analysed. In the local municipality the necessity to change the name of village *Krasnogorka* to *Mālkalni* was discussed. The majority of the comments spoke to the necessity of keeping the old, historical name. Some people wrote that it is necessary to keep the old place name because of its function as a label. Some comments showed self-assurance of local inhabitants, for instance: «We must be proud about a place that tells where we come from.» A few people wrote that place names should be in Latgalian, for instance: «In Latgale all place names must be in Latgalian.» Or: «In my opinion, place names must be in Latgalian, and also on maps, with the Latvian name in brackets.»

Other disputes were related to recommended changes in lake names in Latvia (not only Latgale), to change some incorrect names of lakes, for instance, *Sālāja ezers* > *Solojs*, or to write names closer to the pronunciation of local inhabitants, for instance, *Pieslaistes ezers* > *Pīslaistes ezers*, *Drīdzis* > *Dreidzs*.

«Place-names are first and foremost labels attached to one's surroundings, as useful today as in prehistoric times. Since place-names have been coined as descriptions of the features in question, or of circumstances that influenced the naming process, they are vital for the knowledge of our past. They also make out a part of one's identity both as linguistic expressions and as identifiers of the landscape. As such they convey particular values to those who are familiar with the names» (Helleland 2009).

References

- Butkus, Alvydas. 2005. Latviai. [Latvians.] Kaunas: Aesti.
- Helleland, Botolv 2009. Place names as identity markers. In: *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences. August 17–22, 2008, York University, Toronto, Canada*. Ed. Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton og André Lapierre. Toronto: York University, pp. 501–510.
- Jordan, Peter 2009. Place names as ingredients of space-related identity. In: *Geographical Names as a Part of the Cultural Heritage*. Ed. Peter Jordan, Hubert Bergmann, Catherine Cheetham & Isolde Hausner. (Wiener Schriften zur Geographie und Kartographie 18.) Wien: Institut für Geographie und Regionalforschung der Universität Wien, Kartographie und Geoinformation, pp. 33–39.
- Leikuma, Lidija 2002. Latgalian writing: origin, development, prospects. In: *Humanities and social sciences. Latvia*, vol. 3. Ed. Viktor Ivbulis. Rīga: University of Latvia, pp. 32–43.
- Sperling, Walter 2005. Geographische Namen – ein Thema für Geographen. *Namenkundliche Informationen* 87/88, pp. 56–87.

Internet Sources

- Balvu novadā plāno mainīt Krasnogorkas ciema nosaukumu [Planning to change the name of village *Krasnogorka* in Balvi district]: www.delfi.lv/news/national/novadi/balvu-novada-plano-mainit-krasnogorkas-ciema-nosaukumu.d?id=28056267. Accessed 15.11.2009.
- Ezerus nepārdēvēs to latgaliskajos nosaukumos [Lakes will not be renamed into Latgalian names]: www.d-fakti.lv/lv/news/article/10201 and www.delfi.lv/news/national/politics/ezerus-nepardeves-to-latgaliskajos-nosaukumos.d?id=28756375. Accessed 17.12.2009.

Zane Cekula
zane.cekula@lgia.gov.lv

USING PLACE NAMES TO READ THE ITALIAN LANDSCAPE

The study of place names is a discipline in the field of linguistics, and scholars in the field must have a great knowledge of ancient languages, modern languages, dialects, and idioms. Those who study place names must also be familiar with geology, geography, archaeology, and anthropology. In addition to this, they have to carry out field work. They should know the history, customs, and habits of our ancestors.

Topography allows for the projection on the horizontal plane of the objects that have played, and play, a role in various historical periods. Geographical names are the most important and valuable historical documents for geographers and linguists who want to reconstruct both the history of the landscape and the history of language and dialects. Historians use archival documents to study the history of a landscape. Geographers, who are the interpreters of the area, wish to cooperate with historians, to look for interrelationships between names and historical events. Linguists and dialectologists on the other hand, have the skills to solve problems arising from the interpretation of names, especially those which over the course of time have taken different forms, and often cause misunderstandings.

I have elsewhere used a metaphor to compare the provision of geographical names in the landscape. The blue sky is the landscape, where the same plane – or rather in the same time – the heavenly bodies shine at different distances, since the light that reaches us can come from no longer existing stars, or stars that underwent major changes, while the light of stars from a thousand years ago has not yet reached us. But what are the geographical names that can affect the reading of the landscape?

We can distinguish different categories of phenomena:

1. Phenomena in physical nature

The place names that refer to physical phenomena are: a) morphology (normal and karst); b) hydrography; c) weather elements; d) soils.

a) Morphology

Evolution can be traced through the names, often in dialect, of some forms. For example, the name *gravina* in Apulia and Basilicata, and the corresponding *cava* in Sicily, refers to a phenomenon that began in Pliopleistocene, when – during the last glaciation in the Alps – in peninsular Italy there was a period of intense rainfall, which caused erosion of softer limestone, reaching the underlying stones of the Mesozoic. The term *grava*, and its derivatives, belongs to a very broad Mediterranean substrate. It signifies a ravine.

Morphology may also be found in names that indicate orientation as in the sides of valleys in the Alps, where the names *solatio* and *bacio*, and the corresponding terms *destra* and *sinistra* in Calabria and Basilicata, signify the northern and southern sides of the valleys. Another dialect word related to morphology in the southern regions is *timpa*, which means relief.

b) Hydrography

The generic name for rio, a stream of secondary importance, widespread in central Italy, led to a historical phenomenon of some importance, as Henri Desplanques (1969, p. 410 ff.) writes: «In 1441, the Pope Eugene IV drew up an agreement with Cosimo de 'Medici, according to which Borgo San Sepolcro was ceded to Florence and the new frontier was outlined. This was fixed between San Sepolcro and San Giustino along a stream called, like many others, Rio. But it turned out that two rivers which headed towards the Tiber bore the same name and a small town called Cospaia was located between these... So for this error a neutral territory, a small enclave, arose. For nearly four hundred years [until 1826, when the republic Cospaia come to the end] the inhabitants of the Republic of Cospaia could be exonerated from taxes and they were not subject to the laws of the Florentine state, nor to those of the Papal state.»

The hydrography was highlighted by events that indicate stagnant water (the term with its dialectal derivatives is *morto* 'dead'), rivers with irregular regimes, as the *fiumare* (and derivatives). Other terms indicating canal and waterways are *roggia* and *troscia*.

c) Meteorological phenomena

Meteorological phenomena are particularly highlighted by some elements, especially those connected with the wind. In medieval Italy, but also in our own day, sailors indicated the cardinal points with the directions of the winds (*scirocco*, *libeccio*, *grecale*, *maestrale*, *tramontana*, etc.). These names, also in dialect, sometimes indicate the exposure of the slopes of the mountains.

d) Soil in karst landscape

Soil in karst landscape is very well described by place names: The names of the *dolina*, *polje*, *piano* are very common. These names derive from Slavic (from Jovan Cvijić, who first gave a description of these forms), but there are also some dialect names such as *pulo* in Apulia, which can be accompanied by a name like the dolina Pozzatina in the Gargano. Also the non-permanent wells and the scarcity of vegetation are signs that we are in the presence of a karst landscape.

e) Volcanic landscape

The ancient and recent volcanic activity is described by many names. The name of Mount Etna is also *Mongibello*, formed by two words, *Mon* for *Monte* in Italian and *Gibello* for *Giabal* in Arabic. The word *sciara di fuoco* on Stromboli Island is a word of Arabic origin and means *way of the fire*. It is a famous black hollow where the lava flows from the volcano. In the dark the flow looks like fire waterfalls.

In Sicily place names of Arabic origin are numerous. Examples are the compounds of *Cala*, that signifies 'fortress', like *Calascibetta*, i.e. *Fortress of Elisabeth*.

Another example is the place name *Mazara*, which I think derives from Arabic *mahasara* 'oil press'. But the name *Mazaris* is already mentioned in *Antonini Itinerarium* (89,1). According to Movers (1967, p. 333), the name derives from Phoenician and signifies 'fortress'. This can be a subjective interpretation of mine and evidence of the difficulty of toponymic research.

2. Biological phenomena

In the landscape terms referring to the vegetation are frequently encountered. A very interesting example is that of Fagutale, the largest of the heights of the Esquiline. The Fagutale, understood as the sacred forest of beech, was the fortress of Colle Oppio and had been inhabited since ancient times, before the traditional date of the founding of Rome, by the people of Velia. Another example can be found on sheet 160 «Cassino» of the Topographic Map of the Italian Military Geographic Institute, where a Rio Obaco is indicated, about 3 km north-northwest of the village Falvaterra. The meaning of the term is that of a dark place, due to the vegetation surrounding a karst resurgence of the river, which comes from the river Sacco, after an underground route.

We find some other references to beech trees in names which indicate places where beeches no longer grow due to climate changes, like a peak (*Faeto*) of the mountain range of Gran Sasso in Abruzzi.

The beech tree was widespread in Italy at sea level during the Roman Empire, according to Virgil who refers to the Po Valley. Today beech reaches its optimum and its maximum at high altitudes (above 1500 m). The reason is to be found in a climate which has been warming up since the Augustan era. But the beech tree was also important in the Republican era because of its sacred symbolism. The place names related to the beech are very numerous, with little changes, as *Faeto*, *Faito*, etc.

The names of many other plants are common in the landscape, such as oak, with all its many variants. The trees are cut according to the rules of the forest, and therefore there is a copse or just cesa. With its variants,

the *Quercus robur* (common oak) has also given rise to many place names, with significant changes. Another example is the cork oak, which also has several variations (from *Sughera* to *Sovereto*).

Tree names are very abundant and include species such as oak, elm, poplar, plum, pear, the olive tree, fir, walnut, the flowering ash, maple, etc. Colle Oppio and Piazza del Popolo in Rome are in fact termed, respectively, Hill of Maples and Square of Poplars.

In the Italian countryside frequency of tree names is very high and therefore these names provide a fairly accurate stratification of the successive changes in vegetation cover and even crops.

3. Anthropogenic phenomena

Certainly in the landscape the names which indicate man-made phenomena may include: a) forms of settlement; b) pastoral, agricultural and livestock activities; c) legal forms; d) personal names; e) means of communication; f) local culture; g) items of historical, artistic and archaeological sites.

The simplest form of settlement is the country house, either as permanent or temporary residence. We can give many examples in the different regions of Italy: *casedda*, *torre*, *casino*, *trullo*, *masseria*, *casa*, *casa a corte*, *fattoria*, *bergamina*, *casera*, *podere*, *casale*, etc.

Pastoral activities are highlighted by the names *iazzo* (from Latin *iacere*), *posta*, *lamia* and *lamione*, the intersection of a dense network of tracks, now largely obliterated, but often mentioned by name.

A particular settlement is *Fara*. According to linguists, such as Giovan Battista Pellegrini, the term *Fara* dates back to the Longobard substrate *fahran*, in modern German *fahren*, which means ‘travelling by transport media’. The term *Fara* is present throughout Italy with many references. Even the term *Sala* found in many Italian names is of Longobard origin. Examples of Longobard place names in Italy are numerous, as the names from other substrates, corresponding to the various populations that have occupied Italian territory for a longer or shorter period, including the present: Arabs, Byzantines, Normans, Albanians, Croats, Ladin, Germans, Slovenians, etc. Several places named *Gualdo*, derived from *Wald* ‘forest’, are of German origin. Barbina underlines the difference between the German of South Tyrol and that of Sauris in Friuli, because the first is connected with the German from Austria (as a result of the Treaty of St. Germain after World War I, according to which Austria had to cede part of its territory to the Kingdom of Italy), and the other with a group that was induced by the patriarchs of Aquileia to move from Bavaria to a valley of the Carnia (p. 46) during the Middle Ages.

There are many names that refer to history and archaeology. Stefano Del Lungo supplies excellent examples of this, with very valuable con-

tributions that relate to the provinces of Lazio. The two volumes on the Province of Rome (1996) are worthy of mention. For Lazio, it is important to mention the volume by Simonetta Conti, which is part of a series edited by Professor Osvaldo Baldacci (1984), who considered some regions of Italy. More recently my colleague Aversano founded a laboratory of toponymy and historical geography, which has already begun to produce interesting studies (2006).

Some place names may relate to particular historical regions. A rather special example is what we find in the paper by Paolo Martino, who explained the meaning of the name *'ndrangathía regio*, located between the existing regions of Basilicata and Calabria in atlases by A. Ortelius and Blaeu. It is a name derived from the Greek *ἀνδραγαθία*, which means 'courage, virtue, value, integrity', that has taken on the negative meaning of a criminal association, the *'ndràngieta*, a type of mafia in Calabria.

As we can see the researcher on place names has a lot to say, in reading the landscape with a caveat. We have to avoid falling into blatant misunderstandings, as in the case of the place name *Barile*, in Basilicata (Arena, 1979). The crest of the municipality depicts a barrel, but the name *Barile* (from *barra* 'barrier') perhaps refers to the custom of the transhumance of sheep.

Reading the landscape on a map can offer remarkable insights to the understanding of the territory today, and of the past. Topography provides information that most of the other maps leave out.

4. The state of the art

At the request of Professor Ugo Vignuzzi I tried to found an association of Italian toponymy, which I announced at the International announcement No 34 (December 2007) of the Bulletin of information of the UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names, p. 25). Unfortunately, it was impossible to establishing an association of Italian place names, because so far I have only received indications of interest, but without any real desire to set up a working group. I have therefore asked the Board of Directors of the Italian Geographic Society to establish an observatory for place names, which would give us the structure in its home in Villa Celimontana and the funds to publish our research results on place names.

In this connection, I mention the studies by Sandro Toniolo on behalf of the Military Geographic Institute, who outlined the guidelines for the use of maps, and other publications by Umberto Bonapace for the preparation of our main international atlases of the Italian Touring Club and the publisher De Agostini. I know that the aim of UNGEGN is the standardization of geographical names, but I believe we must first know

the history of these names and their importance in the territory. The UNGEGN divisions intended to fix the exact title of *exonyms* and *endonyms* of our atlases.

More recently my colleague Aversano has founded a laboratory of toponymy and historical geography, which has already begun to yield interesting studies (2006, 2009). An issue of the magazine «geotema», published by the Association of Italian Geographers, reviews the latest developments in Italian place names.

Bibliography

- Arena, Gabriella. 1984. *Territorio e termini dialettali in Basilicata*, Rome: Institute of Geography.
- Aversano, Vincenzo (ed.). 2006. *Studi del Car.Topon.St. Laboratorio di Cartografia e Tonomastitica Storica*. N. 1–2. Università degli Studi di Salerno Di Te Sl, Gutenberg Edizioni.
- Aversano, Vincenzo (ed.). 2009. *Studi del Car.Topon.St. Laboratorio di Tonomastica e Cartografia storica*. N. 3–4 (2007–2008), Fisciano, Gutenberg editions.
- Barbina, Guido. 1998. *Geografia delle lingue*. Roma: Carocci.
- Conti, Simonetta. 1984. *Territorio e termini dialettali nel Lazio*. Roma: Istituto di Geografia.
- Del Lungo, Stefano. 1996. *La toponomastica archeologica della provincia di Roma*. Roma Regione Lazio. 2 vols.
- Desplanques, Henri. 1969. *Campagnes Ombriennes. Contribution à l'étude des paysages ruraux*. Paris: Colin.
- Martino, Paolo. 1988. *Per la storia della 'Ndrànghita*. Roma: Università La Sapienza, Dipartimento di studi glottoantropologici.
- Movers, Franz Karl. 1967. *Die Phönizier*. Band 2, Teil 2.
- Pellegrini, Giovan Battista. 1990. *Toponomastica italiana*. Milano: Hoepli.

Cosimo Palagiano,
Università di Roma
cosimo.palagiano@uniroma1.it

STANDARDIZATION OF PLACE-NAMES IN NORWAY IN THE LIGHT OF THE PREVAILING POLITICAL CLIMATE

The Norwegian place-name law

Standardization of place-names started in Norway in 1879. That year the Mapping Authority introduced a public place-name service by charging the name scholar Oluf Rygh the task of giving advice on the correct spelling of place-names on official maps. Starting in 1917 the spelling rules were decided by government regulations.

In 1990 the Norwegian Parliament (Stortinget) passed an act on the standardization of place-names (geographical names) in official use. Only the representatives of the right wing party, Framstegspartiet (the Progress Party), voted against the act. In 2005 amendments to the act were passed, and this time the vote was unanimous. The amended act took effect on August 1, 2006 (www.lovdata.no/all/hl-19900518-011.html).

The law states that place-names should be standardized according to the official form of Norwegian (Bokmål or Nynorsk) which corresponds best with the local traditional pronunciation. However, some dialectal traits as well as widely used old spellings may be retained. More detailed spelling rules are specified in the regulations of the law. Sámi and Kven (a Baltic-Finnish language spoken in northern Norway) place-names should be standardized according to the spelling rules of those languages. During the standardization process there is a hearing so local parties can present their views before a spelling is determined. When the name of a farm or a part of a farm is in question, the owner's view should be respected as long as it does not go against the main spelling regulations. The Mapping Authority is responsible for standardizing most place-names on the government level, whereas the municipality is in charge of standardizing street names and names of other municipal locations.

The purpose of the Act is to safeguard place-names as cultural monuments, to determine a spelling which is practical and useable, and to promote knowledge and active use of the standardized names. The Act shall protect the consideration of Sámi and Kven place-names in accordance with national law and international treaties and conventions. The Act applies where any state, county or municipal body shall determine place-names or the spelling thereof, or use them in the performance of its duties. The Act also applies to the use of place-names in companies in public ownership and in textbooks that are to be used in the schools. This Act does not apply to Svalbard, Jan Mayen and the Norwegian dependent territories, the Norwegian Continental Shelf and Norway's Economic Zone. Positions have been created for two place-name consultants and one secretary for each of the four university regions in the country, in addition to consultants and secretaries for Sámi and Kven place-names

in Norway. All names recognized under the Law must be reported to a central digital register administrated by the Norwegian Mapping Authority. There is an appeals body to deal with complaints about the standardized forms of place-names. Different spellings of a name may be in official use at the same time, and the goal of establishing a single standardized form for each name is still a long way off.

Decisions on spelling are made by the government or municipal body that is responsible for the name-bearer in question, after having received the place-name consultants' recommendations. The Mapping Authority is responsible for standardizing most of the names in government use, including major and minor names which appear on maps, signs, etc. However, on road signs incorrect spellings are often found. The roads authorities are responsible for this, because they rather look to the local usage, and this is not always in accordance with the standardization rules.

An unexpected decision on January 13, 2009

Farmers and property owners have a long tradition for protesting against the Mapping Authority's spelling decisions. During the first decade of the third millenium a group of farmers in the district of Toten north of Oslo was lobbying to change names like *Kvem* and *Hol* to *Hveem* and *Hoel*, the last ones being the spelling of the place-names used as surnames. In Norway the majority of surnames are derived from farm names, but they are very often written in a divergent or «corrupt» way, due to an elderly, often inconsistent, Danish spelling practice. Thus place-names like *Dal*, *Li*, *Vik*, *Voll* are often written *Dahl*, *Lie*, *Wiig*, *Wold* as surnames, and in many cases those who bear these names wish to have the names of their farms written in the same way as their surnames. Two representatives from the conservative party Høgre promised to follow up the suit of the Toten farmers and forwarded a private proposal to Stortinget with the aim of supporting the owners' right to determine the spelling of the name of their properties. In December, 2008, the Committee of Cultural Affairs organized hearings where five different linguistic/cultural groups, including the Mapping Authority, argued against the proposal. Only one group was in favor of it, namely the farmers in Toten, representing «The Movement for Protecting Names in Norway». During the hearings it was stressed by the Mapping Authority that if the proposal passed,

- existing spellings in official use might have to change according to the landowner's view, and
- several parts of a farm might get various spellings of the same name, e.g. *Voll*, *Vold*, *Wold*.

The Committee members, with representatives from all the major parties, seemingly disregarded the arguments against the proposal and some weeks later, on January 13, 2009, Stortinget adopted it unanimously.

How could this happen?

This decision displayed a political will to promote the individual feelings of property owners over knowledge-based recommendations from official institutions, as well as disregard for the principles set down in the present law. It was an unusual decision. The strangest thing about it was that no one from the political parties that had voted in favor of the present law a few years ago was against the proposal. There were intense deliberations among various political groups, but apparently no one dared to vote *no*, although the present law was amended unanimously four years earlier. One representative mentioned that the existing act allowed the property owners to influence the spelling of the name in question, but his intervention was disregarded.

How could such a thing happen? It is not easy to answer the question. One reason may be that the initiative was taken at a time with increasing goodwill for private commercial activity. Another reason may be that the representatives were not aware of the wide-reaching effects of the decision. Some weeks ago I met with a person who was a member of Stortinget when the proposal was discussed, and she was very surprised when I explained the matter and its possible consequences. (It should be noted that only a few members of Parliament were present when the proposal was debated.) Another reason for the outcome may have been the fact that general elections were to be held later that year (2009), and as there was probably a general feeling that voting against the proposal would be unpopular, no party would run the risk of losing votes by rejecting it. New hearings are planned, and hopefully a number of representatives will look differently at the issue. The Ministry of Cultural Affairs is now in the process of preparing an amendment to the law, based on the parliamentary decision.

The political climate

A main argument for passing a law on the spelling of place-names in 1990 was that place-names are part of the intangible cultural heritage of the nation. The first paragraph of the act says that «the intention of this act is to preserve place-names as cultural inheritance». However, in practice its effect is limited. There are two aspects of the law which apply to place-name preservation. The first is that a place-name must be used according to its local tradition and use. For instance, a place-name should not be moved to a place where it does not belong originally. Sometimes this rule is broken by housing companies because a parti-

cular name may «sell» better than the inherited name. The municipal authorities are encouraged to prevent such breaches. The second aspect in the law which relates to the protection of place-names is the rule that place-names should be standardized on the basis of the inherited local pronunciation. The reason is that the inherited local pronunciation is looked upon as the primary one as it is handed down from generation to generation. Theoretically politicians agree upon this view. However, in some cases locals have reacted against officially standardized names. This applies particularly to families that have an alternative form of the name in question as a surname, for instance the above mentioned *Wiig* for the standardized form *Vik*.

Often the use of place-names is disputed. For instance, in many districts in Northern Norway where Sámi and Kven names are used alongside Norwegian names, the majority population, i.e. the Norwegians, are often discontent with the names in the minority languages and tend to leave them out on road signs. The use of the Sámi name *Romssa* alongside the Norwegian name *Tromsø* has aroused a lot of protests by the Norwegian population. Another disputed area is the naming of new buildings or leisure grounds. Real estate agents sometimes exchange traditional place-names with «snob value» names to get better prices. One well-known example is *Portør brygge* which was used for a vacation village several kilometers from the original harbour of Portør. In this case the real estate agents changed the name back to a local name following local protests.

In Oslo most street names have the ending *-gata* according to the pronunciation of the majority of the population. However, in one district of Oslo, Frogner, the ending *-gaten* is widely used. The latter is also the standard form used in higher social classes, and recently the conservative majority from the Frogner district sent an application to change street names ending in *-gata* to *-gaten*. This move has been interpreted as a reflexion of conservative policy. However, the municipal government has not yet concluded in this matter.

A final example is an application by an infrastructure planning committee in Oslo to change the river name *Akerselva* to *Frysja*. *Frysja* is an obsolete name of the present *Akerselva*, but has been widely used by private businesses. A group of business planners has written a letter to the Mapping Authority claiming that the old name should be retained because this would trigger local business. But there is little reason to believe that the Mapping Authority will comply with the claim.

Conclusion

Place-names are not only vital for identifying various places, but also for promoting the knowledge about public and private properties, built-

dings, businesses, products, etc. When a name with a particular spelling has obtained a certain reputation, it is normal that those involved in a business like to continue using the name. But when a spelling is not in accordance with the law and its regulations, it should not be used publicly (privately there are no restrictions). On the other hand, the political mainstream seems to reach out a helping hand to business-based wishes and usage of place-names.

Botolv Helleland
botolv.helleland@iln.uio.no

STADNAMNTENESTA

SAMRÅDINGSMØTET 2010

Det årlige fellesmøtet for Språkrådets stedsnavntjeneste og Statens kartverk blei holdt i Kristiansand 21.–22. september. I tillegg til de to gruppene var Klagenemnda for stedsnavnsaker representert ved Inge Særheim. Særheim sitter også i Språkrådets fagråd for normering og språkoobservasjon.

Den første dagen hadde både stedsnavntjenesten og Kartverket egne møter. På internmøtet for stedsnavntjenesten blei ei rekke saker drøfta. Blant annet tok sekretær for stedsnavntjenesten på Vestlandet, Kjell Erik Steinbru, opp problemet med feilaktige navneformer i opplysninger om stoppested på busser og ulike banevogner. Ofte blir opplysningene som kommer fram på GPS-styrte skjermer, drifta av private selskap som ikke er pliktig til å følge reglene i lov om stadnamn. Det blei lagt fram ulike forslag til tiltak for å rette opp i dette, f.eks. ved å tilby gjennomlesning av navnelister, sjekke navneformene opp mot Sentralt stedsnavnregister (SSR) og sende høringsbrev til kommunene.

Et annet tema som blei diskutert, var praksisen med å ta i bruk primærnavn som adressenavn (veinavn) uten et tillegg som f.eks. *-vegen* eller *-gata*. Er det greit å vedta et veinavn *Novola* når denne veien bare berører en liten del av fjellet *Novola*? Kan man kalle en vei for *Pålsgruva* når veien ligger forholdsvis langt fra gruvesjakta? Eli Ellingsve stilte spørsmål om dette muligens kunne være i strid med stedsnavnlovens § 3 om navnevern. Mange kommuner har imidlertid tradisjon for å bruke eksisterende stedsnavn uendra som adressenavn, og Botolv Helleland understreka at denne praksisen bidrar til å ta vare på navn som ellers vil bli borte. Det syntes likevel å være enighet om at en bør være

forsiktig med å bruke primærnavna uendra når det er snakk om navn på større naturformasjoner.

Fellesmøtet åpna med at Johnny Andersen orienterte om nyheter omkring Sentralt stedsnavnregister (SSR). Blant annet har en starta arbeidet med å oppdatere registeret med tanke på f.eks. navn på flerhusbebyggelse. Denne typen navn er etterspurt fra flere hold, blant annet fra AMK-sentraler. De navneansvarlige i Kartverket har ansvaret for å videreforme slike forespørsler til kommunene, som må vurdere, sjekke og eventuelt supplere med korrekte navn. Andersen demonstrerte også ei ny innsynsløsning for publikum på internett. Tjenesten baserer seg på samme system som «Norgesglasset», men er laga spesielt for stedsnavn. Planen er at denne nye publikumstjenesten skal gjøre alle opplysninger fra SSR tilgjengelig.

Ei annen viktig sak på fellesmøtet var adressering og adressenavn. Den nye matrikkelloven krever at kommunene gjennomfører systemet med veiadresser. Kartverket har i samarbeid med Geoforum arrangert kurs i adresser og stedsnavn for adresse- og stedsnavnansvarlige i kommunene. Stedsnavntjenesten har også vært representert på disse kursa. Da samrådsmøtet blei avholdt, hadde 119 av de 313 kommunene som har vært invitert, ikke deltatt på dag 2 av kurset, som dreier seg om stedsnavn. Finn Isaksen, navneansvarlig i Kartverket for Region sør, stilte spørsmål om Kartverket og stedsnavntjenesten er forberedt på en betydelig økning i saker som gjelder adressenavn. Må det f.eks. reises navnesak når det dreier seg om helt nye navn? Hva gjør vi når kommunene ønsker en skrivemåte av et adressenavn som bryter med reglene i stedsnavnloven, men likevel har status som «godkjent» i SSR? Det synes også litt uklart i hvilken grad kommunene har tilgang til og bruker SSR.

I forbindelse med adressering blei adressedilleggsnavn diskutert spesielt. Forskriftene til matrikkelloven åpner nå for å ta i bruk nedarva bruksnavn som adressedilleggsnavn, dvs. i tillegg til veiadresse. Det er kommunen som avgjør om vilkåra for adressedilleggsnavn er til stede. Et spørsmål som ofte kommer opp, er hvilke bruksnavn som er «nedarva». I praksis har en godtatt et bruksnavn som adressedilleggsnavn dersom det i hvert fall inngår i matrikkelen fra 1903–04, dvs. ca. hundre år.

Det blei også gjort greie for Kartverkets prosjekt «Navn i havet», som er en del av et større prosjekt under MAREANO (Marin arealbase for norske kyst- og havområder). MAREANO kartlegger dybde, bunnforhold, naturtype og forurensing i norske havområder. Kartverket har som mål å samle inn eksisterende stedsnavn i havet. Disse skal så lastes inn i SSR, slik at alle brukergrupper enkelt kan få tilgang til dem.

Historiske kart og arkivmateriale fra Statens kartverk kan være til god hjelp for stedsnavntjenesten. Anne Svanevik, som er hovedansvarlig for fagområdet stedsnavn i Kartverket, orienterte om at ei rekke kartserier

(småserier) er ferdig skanna, og at en del er under digital produksjon. Svanevik informerte også om noen av mulighetene på GEO NORGE-portalen, der man blant annet kan tilpasse egne kart. Dette kan være nyttig f.eks. i undervisningssammenheng.

Av andre saker kan nevnes samarbeidet med andre offentlige organ. I 2010 har Kartverket og/eller Språkrådet hatt møter med Statens vegvesen, Kystverket og Avinor. Hensikten med møtene har blant annet vært å opprette kontakt og få oversikt over hvordan disse etatene organiserer arbeidet med stedsnavn.

Ingvil Nordland
ingvil.nordland@iln.uio.no

NYTT FRÅ STADNAMNTENESTA

Namnekonsulentane i stadnamntenesta har ein funksjonsperiode på seks år, og like før jol oppnemnde Språkrådet konsulentane for perioden 2011–2016. Dei aller fleste har sagt ja til ein ny periode. Dei er for Austlandet og Agderfylka: Boye Wangensteen (bokm.), Botolv Helleland (nyno.), for Vestlandet: Ole-Jørgen Johannessen (bokm.), Oddvar Nes (nyno.), for Midt-Noreg: Eli Ellingsve (bokm.), Ola Stemshaug (nyno.), for Nord-Noreg: Eva Forsaa Mikkelsen (bokm.), Aud-Kirsti Pedersen (nyno., nyutnemnd). Sekretærane for dei fire regionane (i same rekkjefylgje) er Terje Larsen (30 % stilling) og Ingvil Nordland (80 % stilling), Kjell Erik Steinbru (50 % stilling), Kjersti Bruvoll (50 % stilling), Astrid Sann Evensen (50 % stilling). Sjå elles www.sprakrad.no/nb-no/Tema/Stedsnavn.

Den kvenske namnekonsulenten er Irene Andreassen. Ho har òg sekretærfunksjonen. For samisk er Lisa Monica Aslaksen sekretær i full stilling (i permisjon no). Steinar Nilsen er namnekonsulent for nord-samisk, Kåre Tjihkkom for lulesamisk og Ole-Henrik Magga for sør-samisk. Sjå www.samediggi.no/artikkel.aspx?MIId1=3296&AIId=3568.

Botolv Helleland
botolv.helleland@iln.uio.no

NORMERING OG BRUK AV NAMN

KURS I ADRESSER OG STEDSNAVN

En landsomfattende kursrunde med temaet adresser og stedsnavn har nå pågått i et knapt år. Første kurs ble holdt på Hamar 14.–15. april 2010 for Hedmark og Oppland fylker. Kursrunden avsluttes med kurs i Askim for Østfold fylke 10.–11. februar 2011. Da er hele landet dekket.

Bakgrunnen for kursene er at lov om eiendomsregistrering (matrikkel-loven) trådte i kraft 1. januar 2010 (erstattet delingsloven), og at dokumentet «Adresseveileder – Om tildeling og forvaltning av adresser etter matrikkellova» kom ut i første versjon 10. mars 2010, se www.statkart.no/nor/Matrikkel/Adresse/Adresseveileder. En grunnleggende intensjon både med kursserien og den utgitte adresseveilederen var dessuten å motivere og legge til rette for en overgang til vegadresser selv i spredtbygde områder og kommuner. Fra før var stedsnavnloven av 1990 endret med virkning fra 1. august 2006. Både matrikkelloven og stedsnavnloven regulerer spørsmål om adressering, og regelverkene griper mye inn i hverandre. Dette var derfor et naturlig tidspunkt for en ny, landsomfattende kursrunde. Språkrådets stedsnavntjeneste (den gangen Statens navnekonsulenter) og Statens kartverk kjørte en tilsvarende kursrunde i begynnelsen og midten av 1990-tallet, flere steder i samarbeid med GeoForums lokalavdelinger. I tillegg arrangerte GeoForum et par adressekurs i 2005 med bistand fra stedsnavntjenesten og Kartverket.

Nå i 2010 og 2011 har de lokale GeoForum-foreningene i landet (se www.geoforum.no) vært arrangører, mens kurskonseptet og -programmet er utarbeidet av Kartverket med bistand fra stedsnavntjenesten. Den lokale forankringen er hele tida blitt ivaretatt ved at den regionale stedsnavntjenesten og Kartverkets regionalt navneansvarlige har vært foredragsholdere.

Statens kartverk har opplærings- og informasjonsansvar overfor kommunene, både for matrikkel- og stedsnavnloven. Språkrådets stedsnavntjeneste har tilsvarende ansvar for stedsnavnloven. Målgruppa for kursene har i første rekke vært adresse- og stedsnavnansvarlige/-forvaltere i kommunene. Formålet har vært å gi dem en grundig innføring i gjeldende regelverk for adressering, navnsetting og skrivemåten av stedsnavn.

Eksempler på emner som er gjennomgått:

Dag 1:

- Hvorfor adresser?
- Organisering av adressearbeidet i kommunen
- Inndeling i adresseparseller
- Lokal (kommunal) forskrift
- Informasjon, uttalerett, høring og melding om nye adresser

- Klagebehandling etter matrikkelloven

Dag 2:

- Stedsnavn og adresser
- Norske stedsnavn, kulturarv og adresse (gards- og bruksnavn)
- Lov om stadnamn (historikk, formål og innhold, plikter og ansvar, normeringsprinsipp, saksbehandling, stedsnavntjenesten)
- Sentralt stedsnavnregister (SSR) (struktur og funksjon, lovlige og «ulovlige» skrivemåter, tilgjengeliggjøring)
- Ansvarsforhold/bruk av stedsnavn (kommunene, fylkeskommunene, statlige etater, private aktører)
- God navnsetting, navnevalg
- Adressenavn (gate/veg, adressetilleggsnavn, matrikkeladressenavn)
- Primær og sekundær navnefunksjon
- Navnesak (hvem kan reise sak, når må det reises sak, samlevedtak, saksbehandling, rapportering til SSR)
- Klagebehandling etter lov om stadnamn

Så langt (før Østfold-kurset) har 248 av 432 kommuner deltatt på dag 1, mens 239 har deltatt på dag 2. Statens kartverk vil følge opp kommunene som ikke var til stede ved å sende brev og vise til den viktige informasjonen (lysarkene) som er lagt ut på GeoForums hjemmesider.

Anne Svanevik
anne.svanevik@statkart.no

ADRESSER OG STADNAMN NÅ PÅ NETTET **Et viktig hjelpemiddel i det kommunale adresserings- og stedsnavnarbeidet**

Det er en betydelig innsats som allerede blir lagt ned i adresse- og stedsnavnarbeidet i mange kommuner. Delvis på bakgrunn av mange henvendelser og klager, enten det er feilplassering av navn på yr.no eller det er fra nødetater, distribusjonsfirma eller fra Posten. Og når Statens kartverk nylig har startet opp et prosjekt som tar sikte på å få etablert vegadresser som det eneste adressesystemet i landet innen 2015, vil dette bety en ytterligere innsats. Dette er ikke bare en teknisk operasjon med adresse-tildeling, for her vil det måtte gjøres viktige avklaringer med hensyn til skrivemåter av vegnavn (eller adressenavn som terminologien er nå). Og mange slike adressenavn vil ha en tilknytning også til andre objekter som samtidig må avklares med hensyn til skrivemåte. Navn som vanligvis vil

ha en mer primær funksjon og som Kartverket ofte vil ha vedtaksretten for. Rett nok foreligger det en egen adresseveileder som en detaljering av regelverket i matrikkellov og -forskrift, og hvor et eget kapittel tar for seg spesielt stedsnavn og navnebruk i adresser, men dette gir ikke nødvendigvis grunnleggende faglig forståelse av stedsnavn. Derfor har heldigvis Statens kartverk etter avtale med forfatteren, Botolv Helleland, fått tillatelse til å gjøre hans verdifulle håndbok *Adresser og stadnamn* tilgjengelig på Kartverkets veiledningssider på nettet (www.statkart.no/nor/Matrikkel/Adresse). Dette er del 2 av to håndbøker som i sin tid ble utgitt av Kommuneforlaget, hvor del 1 nå er erstattet av nytt regelverk i matrikkelloven og den nye adresseveilederen. Men del 2 av disse håndbøkene vil altså være et svært viktig og nødvendig hjelpemiddel for kommunene i arbeidet med behandling av stedsnavn, enten det er knyttet til adressering eller mer generelt.

Finn E. Isaksen
finn.isaksen@statkart.no

GENISTREK ELLER IDIOTI?

Dataalderen har opna – burde eg skrive «opna opp» for å vere moterett? – for mange slag tenester som tidlegare ikkje fanst. Blant desse er detaljerte vêrmeldingar for dagen og morgondagen, straks du tastar inn namnet på din eigen heimstad eller reisemålet ditt hos storm.no eller yr.no.

Men sanneleg, då må du gløype meir enn éin kamel i namnebruken. Her kan eg straks konkretisere: På yr.no blir Helgeland presentert som «landskapsområde i Lurøy (Nordland)», Salten er tilsvarande «landskapsområde i Bodø (Nordland)», Ofoten ligg i Ballangen, Lofoten ligg i Flakstad, Vesterålen ligg i Sortland!

Fenomenet er ikkje avgrensa til Nordland: Tast inn Hadeland – det er no «landskapsområde i Gran (Oppland)». Finn sjølv fleire! – Går du til storm.no, blir du vitne til same galskapen, bortsett frå at preposisjonen «i» er fjerna, slik at namnebruken blir endå meir oppstylta.

Ein kjenning har gjort meg merksam på denne mildt sagt snodige bruken av distriktsnamn. Saktens kan vi undrast kva lov om stadnamn skal vere til, dersom det ikkje snarast blir sett ein stoppar for dette gjennomførte tøvet som utan tvil vil gjere stor skade på folks forståing av kva namna står for.

Finn Myrvang
fmyrvang@gmail.com

NORNA-NYTT

NORNA-RAPPORTAR UNDER UTGJEVING

Rapporten frå Halden-symposiet (*Etymologiens plass i navneforskningen*) er under arbeid, og redaktøren Tom Schmidt melder at han vil verta utgjeven i år, truleg før sommaren. Ein annan rapport som er under utgjeving, er *Binamn – oppkomst, bildning, terminologi och bruk*. Elles er planlagde NORNA-symposium for inneverande år omtala i førre nummer av *Nytt om namn*. Ein kan halda seg orientert om aktiviteten i NORNA på nettsida www2.sofi.se/NORNA/NORNAeng.html.

BH

ICOS-NYTT

INTERNASJONAL NAMNEKONGRESS I BARCELONA

Førebuingane til Den 24. internasjonale namnegranskarkongressen i Barcelona 5.–9. september går sin gang (sjå omtale i førre nummer av *Nytt om namn*). Heimesida til ICOS er www.icosweb.net/index.php/newsletter.html. Om ein vil verta medlem i ICOS, kan ein skriva e-brev til katharina.leibring@sofi.se eller treasurer@icosweb.net. Postadresse er Katharina Leibring, ICOS Treasurer, Box 135, SE-751 04 Uppsala. Kontingenten er for tida 20 euro.

BH

FN-NYTT

MØDE I UNGEGNS NORDEN DIVISION

Det årlige møte i Norden Division under UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names) blev afholdt den 29. oktober i forbindelse med UNGEGN-mødet i Uppsala 27–29. oktober (se omtale af Staffan Nyström andetsteds i *Nytt om namn*). På mødet var der deltagelse fra Sverige, Finland, Norge, Danmark, Italien samt Letland.

På mødet oplystes der om at der vil være et sessionsmøde i UNGEGN i Wien 2.–6. maj 2011, og mere information, herunder udkast til dagsorden, kan ses på: http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn_26thsession.

[htm](#). Næste Norden Division-møde vil også blive afholdt i forbindelse med dette arrangement. Det er håbet at alle deltagerlande i Norden Division sender repræsentanter til mødet og at Norden Division igen bliver en af de mere produktive i afrapporteringen. For at få størst mulig deltagelse fra tredje verdens lande på sessionsmødet blev der fremsagt en opfordring fra UNGEGNs talskvinde Helen Kerfoot til at hjælpe med til finansiering af deltagere fra Afrika og visse asiatiske lande.

I forlængelse af præsentationen af den nye danske portal for autoriserede stednavne, www.stednavne.info, på seminaret den 28. oktober, præsenterede Annette Torensjö den kommende udgave af Lantmäteriets *Ortnamn och Kartsök*, og Johnny Andersen viste flere af Statens kartverks nye stednavneapplikationer. Der er i det hele taget en rivende udvikling i gang med hensyn til fremsøgning og visning af geografiske navne på internettet i Norden og til dels i Europa. En stor del af æren for dette må arbejdet med implementeringen af INSPIRE-direktivet og EuroGeoNames tjenesterne. Teemu Leskinen gav en grundig gennemgang af INSPIRE-direktivet, dets forudsætninger, implementering samt konsekvenser for udformningen af kommende webtjenester for geografiske navne. Et af de virkelig store muligheder i dette arbejde er at det i løbet af få år vil være muligt at udvikle fællesnordiske stednavneapplikationer til visning af eksempelvis minoriteters geografiske navne.

Norden Division har de sidste to år haft sin egen hjemmeside: <http://nordendivision.nfi.ku.dk>. Informationsniveauet er højt, men der er enkelte informationbrister endnu, og en del af mødet blev anvendt til at diskutere hvilke dele der skulle opdateres og hvilke dele der manglede information. Siden mødet er en del af bristerne allerede blevet udbedret, mens andet færdiggøres snart.

Peder Gammeltoft
gammelt@hum.ku.dkt

ANNA MELDINGSSTOFF

JA, VI ELSKER!

De entusiastiske onomastene i Bergen går nye veier, og i år, som i fjor, går vi den veien Hovedprosesjonen tar oss. Vi håper på å samle onomastikkstudenter, forelesere og andre interesserte til å gå sammen med oss.

For oss startet det hele våren 2010 da Ole-Jørgen Johannessen, førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen, foreleste i emnet om stedsnavn. Vi var ni som studerte dette emnet, vi ble raskt kjent med hverandre og

med vår foreleser Johannessen. Han er en slik person som virkelig bryr seg om studentene. Han tar seg tid til å bli kjent med oss og viser interesse for den akademiske utdannelsen vår og for sosiallivet vårt.

Vi som studenter utviklet et sterkt samhold. Vi fokuserte både på det faglige og på det sosiale. Noen ganger kombinerte vi dette ved å diskutere ulike pensumartikler over en pils, og dette konseptet fikk navnet *Stadnamnpils*.

Entusiastiske navneforskere som vi var (og er), bestemte vi oss for å gå i 17. mai-toget, også kalt Hovedprosesjonen, under vår egen fane. Vi mente at det var viktig å representere navnefaget på nasjonaldagen, da navn er en del av vår nasjonale kulturarv og identitet. Dette ble en stor suksess.

I år har vi utvidet planene for onomastenes 17. mai-feiring. Navneforsker Ivar Utne, amanuensis ved Universitetet i Bergen, har invitert oss hjem til seg for en sosial sammenkomst. Deretter skal vi gå samlet til Torgallmenningen der Hovedprosesjonen skal starte.

Vi ser frem til en uforglemmelig 17. mai-feiring!

17. mai-fana til onomastene i Bergen.

Thea Cecilie Lerfald
thea.lerfald@student.uib.no

FELLES STADNAMNREGISTER OGB I–XX

For å få fullt utbytte av *Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län (OGB) I–XX* trengst det eit felles namneregister, og det har vore eit stort sagn at det ikkje finst. I redigeringa av prosjektet *Bustadnamn i Østfold* av Kåre Hoel har me særleg kjent saknet. Det vert for tidkrevjande å slå opp i registra til tjue bøker for å finne ut om eit namn er omtala. Derfor var det svært gledeleg då dei tilsette ved Namnegransking, Universitetet i Oslo, fekk tilbod om sekretærhjelp våren 2010 og raskt bestemte at denne

hjelpa skulle nyttast til å digitalisere namnregistra i OGB-serien. Sekretær Elisabeth Holm har skriva inn alle namnregistra (personnamn, tilnamn og stadnamn) i dei til no utkomne OGB-banda i Word-filer. Band som ikkje er komne ut, er OGB XIV₁ og OGB XIII.

Stadnamnregistra er sjølvstgått dei mest omfattande, og me har no ført alle desse over frå Word-filer til ei felles alfabetisert Access-fil. OGBs felles stadnamnregister er såleis klar til bruk i 2011. Dei nordiske namnegranskarmiljøa som ynskjer det, kan få ein gratis kopi av oss, men med eitt viktig atterhald: Det er ikkje lese fullstendig korrektur på fellesregisteret med sine nær 100.000 oppslag. Når de oppdagar feil – for det gjer de sikkert –, har de plikt på dykk til å rapportere dette til ein av dei underskrivne, som så tek ansvar for redigering og retting. På den måten vonar me på eit nær feilfritt OGB-fellesregister – ein gong i framtida.

Opplysningar om feil skal meldast til:

Tom Schmidt
tom.schmidt@iln.uio.no
Margit Harsson
margit.harsson@iln.uio.no

AKTUELLE NAMNEPROSJEKT

STADNAMNPROSJEKTET I FYRESDAL

Fyresdal kommune hadde eit prosjekt med innsamling av lokale stadnamn for nokre år sidan. Det var nokså breitt lagt opp med mellom anna intervju av dei eldre i grendene og aktivisering av grendelag. Resultatet av arbeidet var mange lister med namn og kartblad frå Økonomisk kartverk (ØK) påteikna namn på ulike objekt som badeplassar, bakkar, beite, øyar, bekker/elvar, dalar, gardar, husmannsplassar, stølar, myrar, nutar, tjørn, åkrar osv. I tillegg vart det laga ei Excel-fil med namn og koordinatar i NGO-koordinatar. Denne fila var på om lag 7000 namn. Eg trur dette var om lag i 2005 då arbeidet nok vart avslutta då nokon som arbeidde med prosjektet, slutta i kommunen. Det eg no har fått hjelp av kartkontoret i Skien til, er å konvertere denne Excel-fila til Euref89-koordinatar og Sosi-format slik at ho kan leggjast inn i kartinnsynsverktøyet til kommunen. Eg ser då at mange namn er samanfallande med namna i ØK, men det er ein god del fleire namn som òg er med. Det er bra at arbeidet ikkje har vore til fånytt, og at kunnskapen om dei gamle namna då ikkje er gått tapt, slik det nok fort kan gjere når dei gamle ikkje lenger er med oss. Eg trur det ikkje er så vanleg med munnleg

overlevering av desse namna lenger no då det er så mange andre aktivitetar som tek tida, det vert ikkje så mykje farting i heiane til fots og gjeing av buskap og med det vel ikkje så mykje bruk av dei gamle namna.

Einar Mikkelsen
einar.mikkelsen@fyresdal.kommune.no

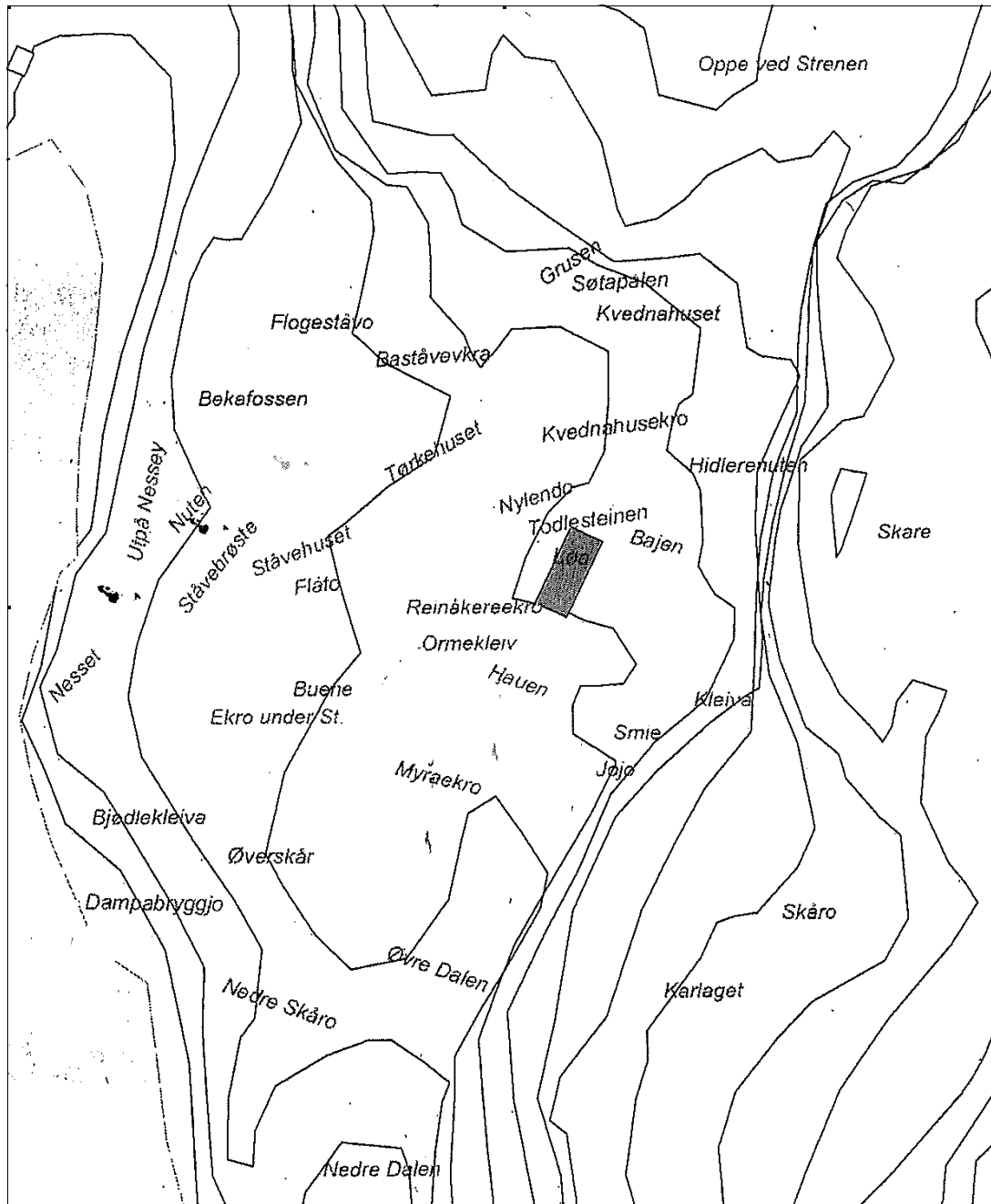
STADNAMNINNSAMLING I BRÅTVEIT I SULDAL KOMMUNE

Bråtveit-grenda ligg nordaust i Suldal kommune, på austsida av Suldalsvatnet mot det store heiaområdet Dyraheio. Grenda grensar mot to andre smågrender i Suldal, Roalkvam i nord og Kvildal i sør. Bråtveit-grenda har vore busett i mange hundreår. Gardane ligg heller brattlendt til i bakkanane opp frå Suldalsvatnet. For å skaffa seg levebrød nytta ein aktivt både innmarka, utmarka og heiaområda. Av den grunn er det i Bråtveit-grenda, til liks med mange andre grender, svært mange stadnamn.

Ved mange høve har det vore snakka om å samla inn og kartsetja stadnamna. Men, diverre vart det med snakket. Heilt til for tre år sidan. Då tok to karar som er oppvaksne i grenda, Nils Ivar Aarhus og Torbjørn Guggedal initiativ til eit innsamlingsarbeid som omfattar heile Bråtveit-grenda, frå grensa mot Roalkvam i nord til grensa mot Kvildal i sør. Grunneigarane vart samla, og det vart lagt ein plan for arbeidet. Planen var å skaffa grunneigarane kart som dei kunne setja namna inn på. Sidan skulle Nils Ivar leggje namna inn i ein database slik at dei vart tekne vare på for alltid.

Hilde Bergjord og Nils Ivar Aarhus overfører stadnamn frå papir til digitalt format.

Utsnitt av kart 7 Stålavika (Økonomisk kartverk) med innlagde stadnamn.

Me fekk god hjelp til å førebu kartarbeidet av skogbrukssjef i Suldal kommune, Bjarte Skipevåg. Han skaffa oss gode kart i stor storleik. I tillegg skaffa han oss ein mal for lister som grunneigarane skulle fylla ut. Her går det fram kven som er informant, kven som er oppskrivar, og kva gard namnet kjem frå. Stadnamnet skal skrivast i lokal dialektuttale. Det er også ein rubrikk for opplysningar om namnet på staden, lokalitetstype, bruk av stad og namn, utsjånad, eigenskap, segner, hendingar og opphav. Dette er interessante opplysningar å få med i same innsamlingsarbeidet.

Grunneigarane er krumtappane i innsamlingsarbeidet. Med utdelte kart og skjema som hjelpemiddel er det samla inn hundrevis av namn.

Dei fleste namna er sette direkte inn på kartet med eit tal som så er overført til skjemaet. Nokon stadnamn er avmerkte med GPS-posisjon.

I arbeidet med å leggja stadnamna inn i databasen har me hatt god hjelp av kartkonsulent Hilde Bergjord i Suldal kommune. Nils Ivar har fått tilgang til kommunalt kontor i kontorfellesskap med bygdeutviklingsavdelinga i kommunen. Her har han hatt tilgang til PC, telefon og det han treng av hjelpemiddel. Hilde Bergjord har lagt til rette med kartbase og gitt uvurderleg hjelp i kartarbeidet. I dette prosjektet nyttar me Gis/Line si programvare.

Me er nå i avslutninga av første runde med innsamling og innlegging av stadnamna. Framleis manglar det namn frå nokre gardar, men me reknar med at desse kjem om ikkje så lenge. Kontakten med grunneigarane er god. Me kjem nå til å skriva ut nye kart med innlagde stadnamn. Grunneigarane skal få desse til gjennomsyn og korrigering. For me erfarer at det er utfordringar i arbeidet. Først skal grunneigaren merkja av rett på kartet, så skal me plassera same punktet rett på det digitale kartet. Når områda er store, er det lett at namnet kan få litt feil plassering. Før endeleg trykk skal resten av stadnamna samlast inn, plottast på kartet og kvalitetsikrast. I tillegg vurderer me å gi ut eit hefte med andre opplysningar om stadnamna som me har fått tilgang til i samband med innsamlingsarbeidet.

Av andre erfaringar kan nemnast at det i nokre område var lurt å setja inn nokre GPS-avmerkte stadnamn på kartet før grunneigaren merkte av resten. Det gjorde det lettare å finna rett posisjon for resten av stadnamna. I tillegg var det ein stor fordel å få vatn og vassdrag merkte av med farge på karta. Dei er gode utgangspunkt for plassering av andre stadnamn.

Sluttresultatet av innsamlingsarbeidet skal presenterast i eit hefte i A3-storleik. Trykket vert i farge med ulik målestokk på dei ymse karta tilpassa dei ulike områda. Så langt i prosjektet har me ikkje endeleg bestemt korleis resultatet til slutt skal presenterast på internett. Delar av områda er svært store, så det byr på utfordringar å finne rett målestokk å presentera dei i.

Suldal kommune har tidlegare støtta same type innsamlingsarbeid i andre delar av kommunen, Hylsstronda og Vinjarnuten på Suldalsosen. Dei støttar også dette prosjektet med gratis tilgang til kontor med datautstyr og god fagleg hjelp i tillegg til at Nils Ivar får dekt utgifter til køyring mellom heimen sin i Bråtveit og kontoret i kommunesenteret Sand. Resten av arbeidet i prosjektet utfører me på dugnad.

Torbjørn Guggedal
torbjorn.guggedal@suldal.kommune.no

BOKOMTALAR

OGB XIV – NATURNAMN

Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län. Bd. XIV. Ortnamnen i Sotenäs härad. Red. av Birgit Falck-Kjällquist. Del 2. *Naturnamn.* Utg. av Institutet för språk och folkminnen, Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Göteborg. 2009. 191 sider + eit laust kartblad over Sotenäs härad.

Ortnamnen i Sotenäs härad er band nr. 14 i bokserien *Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län* (OGB). Serien har som mål å gi ut alle bustadnamn (utanom moderne villanamn) og naturnamn heradsvis i dette lenet. Første bandet kom i 1923, og så langt eg har funne ut, er det no berre bustadnamna i Sotenäs härad og bustadnamn og naturnamn i Stångenäs härad som står att, dvs. band 14,1 og band 13.

Det er all grunn til å gle seg over at denne bokserien no snart er fullført. Båhuslen var ein del av Noreg fram til 1658 og har såleis mykje felles namnehistorie med Noreg og særleg med tilgrensande Østfold. For norske namnegranskarar er OGB derfor ei gullgruve, særleg for oss som arbeider med å gi ut Kåre Hoels bokserie *Bustadnamn i Østfold* (BØ). Kåre Hoel har då også nytta OGB flittig i sine namnetolkingar, og derfor er det med litt undring at ingen av Kåre Hoels trykte arbeid er med i litteraturlista i OGB 14. Eg skal ikkje her gå i detalj, men same undring hadde eg då OGB 15, *Ortnamnen i Tunge härad*, kom ut i 2001. Eg meiner at fleire av Hoels namnetolkingar er interessante og kastar lys også over svenske stadnamn.

Naturnamna i Sotenäs härad er ordna i ti avdelingar etter denotasjon, dvs. etter kva namnet var namn på ved innsamlingstidspunktet. Det er sjølv sagt ikkje problemfritt å gjennomføre ein slik synsvinkel konsekvent, men det er i samsvar med alle tidlegare band i serien.

Avdelingane er (med norske termar): 1. innsjønamn, 2. vassdragsnamn, 3. øynamn, 4. vegnamn, 5. høgdenamn, 6. myrnamn, 7. dalnamn, 8. åkernamn, 9. skogsnamn, og 10. andre namn.

Kvar avdeling byrjar med ein gjennomgang av frekvente etterledd «senare led» i gjeldande avdelings namn. Avdeling 1, innsjønamn, byrjar t.d. med å kommentere ord som *sjö, vatten, floge, myr, dape* osv. Men for ein lesar er det eit problem at orda ikkje er ordna alfabetisk. Eit anna problem som også lett oppstår, er når same ord førekjem i fleire avdelingar. Ordet *myr* f. førekjem t.d. i både avd. 1, innsjønamn, og i avd. 6, myrnamn, for *Moltemyr* er namn både på eit skogstjern og ei myr (s. 14, 124). Ved etterleddet *myr* i avd. 1 (s. 14) står det «varom se denna avdelnings inledning». Derfor finn eg tilbake til s. 2 der ordet *myr* f. blir omtala, men med tilvising til «se vidare avd. 6». Avd. 6 gjeld myrnamn,

og om etterleddet *-myr* under namnet *Moltemyr* (s. 126) står det «varom se denna avdelnings inledning», som då blir s. 124. Vidare er det ein del myrar som er oppdyrka til åker og dermed har gått over frå å vera myrnamn til åkernamn. Derfor blir det i avd. 8, åkernamn (s. 138), under *myr* f. opplyst «varom se avd. 6». Det som på desse tre stadene (s. 2, 124 og 138) til saman står om ordet *myr* f, er interessant, men det er ikkje lett å finne fram til for ein lesar. No er det rett nok eit ordregister bak i boka (s. 187–191), men registeret ser ikkje ut til å innehalde dei mest vanlege namneledda, i alle høve finn eg ikkje ordet *myr* f. der.

Som nemnt byrjar kvar avdeling med ein gjennomgang av frekvente etterledd. Avdeling 9, skogsnamn (s. 167–170), byrjar t.d. med å omtala orda *skog* m., *lund* m., *hult/holt* n., *kärr* n., *park* m. og *stycke* n., og så fylgjer skogsnamna alfabetisk. Men fordi dei fleste skogsnamna har eitt av dei nemnde orda som etterledd, blir det gjentatt mest ved kvart skogsnamn: «varom se denna avdelnings inledning». På s. 169 er dette eller liknande uttrykk gjentatt heile sytten gonger, og då melder spørsmålet seg om det ikkje er tid for ei modernisering. I både *Svenskt ortnamnslexikon* og *Norsk stadnamnleksikon* er «problemet» løyst ved ei lita tilvisingspil. Det er mykje meir lesarvenleg og sparer mykje plass.

Eitt namn skal eg tillate meg å kommentere til slutt. På s. 169, i avd. 9, «Skogar, lundar, bevuxna områden; enstaka träd», finst *Jistigen* (uttala med tonem 2) som namn på ein «björkdunge på ett bergmassiv». Forleddet er «dunkel», etterleddet er *stig* m., er kommentaren i OGB. Dyrenemnet *geit* har uttalen *jidd* (s. 143) i Båhuslen, og i iddemålet i Østfold er uttalen notert *jitt* (BØ VIII, s. 54). At namnet *Jistigen* opphavleg er **Geitstigen*, meiner eg er svært sannsynleg. Samansetjinga *geitstig/geitestig* er ikkje uvanleg i Noreg, i stadnamn også brukt om ein smal, bratt og dårleg veg (*Norsk Ordbok* III, s. 1550). Eit artig namn til samanlikning er dei tre norske gardsnamna *Gisti* i Gjerdrum, Våler og Hole, alle noterte med uttalen [²jissti] i *Norske Gaardnavne* (II, s. 301; III, s. 300; V, s. 4). Namnet *Gisti* i Gjerdrum er i 1349 skriva «i Gæitæstigh», jf. *Diplomatarium Norvegicum* III, s. 224.

Det ligg mykje og grundig arbeid bak OGB-serien, og dette bandet er ikkje noko unntak. Sjølv om eg har nokre innvendingar mot redigeringa, er konklusjonen at boka oppfyller alle namnefaglege krav, og saman med dei andre OGB-bøkene vil ho i framtida utgjere ein «grunnstamme» også for norske namneforskarar.

Margit Harsson
margit.harsson.@iln.uio.no

FØRENAMN I STATISTISK SAMANHENG

Jørgen Ouren: *Den store norske navneboka*. Skrevet i samarbeid med Geir Tunby. 2. utg. Kagge forlag, Oslo 2009. 272 sider.

Gjennom åra har det kome ei rad oppslagsbøker om førenamn. Dei har vore av noko skiftande kvalitet, men utgjevinga av *Norsk personnamnleksikon* i 1982 la grunnen for ei sikrere namnefagleg handsaming av dei einskilde namna. Med den nye utgåva av personnamnleksikonet i 1995 vart det faglege grunnlaget ytterlegare styrkt. Dei aller fleste bøkene om norske personnamn har seinare bygd på eller drege nytte av dette verket. Det gjeld òg *Den store namneboka*. Hovudmannen bak boka, Jørgen Ouren, er tilsett i Statistisk sentralbyrå (SSB) og har mellom anna vedlikehaldet av namneregisteret og namnestatistikkane i byrået som arbeidsoppgåve. Det er han som står bak listene over dei mest populære namna som vert offentleggjorde i januar kvart år. Såleis er han godt kvalifisert til å arbeida med namn i større og mindre flokkar, og dette har han utnytta til fulle. Med heile den digre namnedatabasen i SSB kombinert med avansert sorteringsverktøy har han kunna kombinera og gruppera namn frå nær sagt alle moglege synsvinklar. Dette er ein kompetanse som det namnefaglege miljøet har kunna dra nytte av i mange høve.

Den store namneboka inneheld vel tre tusen førenamn. Hovuddelen av boka (s. 61–266) er ei alfabetisk oppstilling av gutenamna og jentenamna i to skilde bolkar. For lesarane er det venteleg ei praktisk ordning, men reint språkleg er dei to gruppene så nærskyldte at dei godt kan alfabetiserast saman. Forklaringane, som i stor grad byggjer på *Norsk personnamnleksikon*, er kortfatta, etter mitt syn for kortfatta, som når *Målfrid* vert forklart med: «Nordisk. S sammensatt av ‘malm’ og ‘vakker’». Namnet er ikkje «sammensatt» av dei to orda, men av to ord som kan tydst slik. Det er altså det semantiske innhaldet i eit ord som vert framstilt som samansetningsledd. Rettare vil det vera å seia noko slikt som at *Målfrid* er «sammensatt av et ord med betydningen ‘malm’ og et ord med betydningen ‘vakker’». Aller best er det å opplysa kva ord som ligg til grunn, anten i norrøn form der slike former finst, som *malmr* + *fríðr*, eller av namneledda slik dei er i dag, altså *malm* + *frid*. Bra er det likevel at *Målfrid* ikkje vert forklart som «den malmfagre» – den semantiske relasjonen mellom fyrsteledd og andreledd er jo høgst usikker. Ved *Norunn* er ei mellomlysing vald: «Sammensatt av Nord og ‘elske’». Om det er Ouren sjølv, medarbeidaren Geir Tunby eller forlaget som har insistert på denne redigeringsmåten, torer eg ikkje seia noko om.

Før sjølve namneleksikonet har boka ei rekkje mindre kapittel som presenterer namna under ulike synsvinklar som «Navn går i bølger», «Grunnfjellet», «Fortell hvem du er...», «Hva inspirerer deg?», «Feno-

menet Emma», «Ut i verden», «Kjært barn har mange navn», «Tvekjønnede navn» og «Se til Sverige». Det siste er eit ymt om at Sverige er ein namneleverandør til Noreg, noko som til dømes gjeld *Malin*. Elles viser det seg at eit aukande tal utanlandske namn har fått innpass i Noreg. Eit namn som *Emma* fekk etter forfattaren eit kraftig, men kortvarig oppsving etter at den amerikanske serien *Friends* gjekk på norsk fjernsyn. Påverknaden utanfrå har òg ført til at namn med dei særnorske bokstavane æ, ø, å er i tilbakegang. Det er ei vanleg oppfatning at namn går i bylgjer, men forfattaren strekar med rette under at bylgjene ikkje er konstante. Han viser òg at trass i at namnetoppene skifter frå tid til anna, finst det eit grunnfjell av namn med lang og fast tradisjon som lever vidare i beste velgåande. Elles er «Bibelen som kilde» overskrift for eit kapittel. Til slutt i denne delen kjem eit avsnitt om sjeldne namn. Klemnt inne mellom desse typologisk baserte gruppene kjem det statistikkar over gute- og jentenamn etter tiårspriodar og toppnamn i ulike landsdelar. Desse kunne med fordel vore plasserte til slutt i den innleiande delen av boka, før leksikonet. Heilt til slutt i boka er personnamnlova teken med, noko som mange lesarar vil setja pris på.

Boka er illustrert med ei lang rekkje frekvenstabellar, både i den allmenne delen og i leksikondelen. I leksikondelen finn ein òg oversyn over kor mange personar med eit visst namn som levde då boka vart gjeven ut (2009), kor mange som fekk namnet før 1910, og kor mange som har fått namnet i perioden 2004–2006. Dette gjev ein peikepinn på kva periode namnet var omtykt, eventuelt upopulært. At 402 fekk namnet *Klaus* før 1910, og berre 9 i 2004–2006, seier litt om alderen på dei som har dette namnet.

Når ein ser bort frå dei meir prinsipielle innvendingane eg har kome med ovanfor, er dette ei tiltalende førenamnbok som ikkje minst gjennom dei ulike tabellariske oversyna gjev mange aha-opplevingar for lesaren. Dessutan er teksten krydra med skjemtsame formuleringar, som at *Noah* dukka opp på eit gunstig stadium i namnesyklusen, for då kunne «kjendiser puste liv i gloen som sender navnet til himmels» (s. 33).

Botolv Helleland
botolv.helleland@iln.uio.no

NORRØN NAMNEBOK

Birger Sivertsen: *Norrøn navnebok*. Andresen og Butenschøn, Oslo 2009. 233 sider.

Den snøgt arbeidande Birger Sivertsen har gjeve ut ei ny namnebok, denne gongen med tittelen *Norrøn navnebok*. Her har han samla namn som han meiner var i bruk i norrøn tid. I føreordet nemner han at føremålet med å gje ut ei slik samling av personnamn er å minna om at dei gamle norske namna er eit godt alternativ til utanlandske namn som meir og meir vinn innpass hjå nordmenn. Ein kan gjerne slutta seg til ei slik vurdering. Men det spørst om ikkje mange lesarar ville ha nytte av ein litt meir utførleg omtale av kva norrønt er, og kva perioden inneber. I det korte føreordet vert oppkallingsskikken nemnd, men variasjonsprinsippet som òg var utbreidd i den eldste tida, dvs. at eit namneledd kunne variera med andre ledd, til dømes *Pórr* i *Póralfr* og *Pórbjorg*, er ikkje utgreidd. I det heile med ein så pretensiøs tittel som er vald, skulle ein venta ein meir utførleg presentasjon av det norrøne grunnlaget. Eit verk som absolutt burde vore nemnt i innleiinga, er Assar Janzéns *Personnamn*, band 7 i serien Nordisk kultur.

Boka har rundt 2300 oppslag, men mange av dei er ulike former av same namnet. Oppslagsforma er skriven i moderne form, til dømes *Agmund*, så kjem formuleringa «Nordisk navn», deretter «fra det norrøne navnet *Agmundr*». Vidare vert dei einskilte ledda forklarte kvar for seg, stort sett i samsvar med forklaringane i *Norsk personnamnleksikon*. For *Agmundr* sin del ser den norrøne forma korrekt ut, men det viser seg snart at det eit slags kvasi-norrønt som vert presentert. Vel er det slik at folk flest ikkje er særleg inne i norrønt, men det er uheldig at bokstavane *ð* (stungen d), *þ* (thorn) og *o* (o med kvist) ikkje er med – dei to fyrste er i alle fall velkjende frå engelsk lydskrift og frå nysislandsk ortografi. Såleis finn ein «*Gudrídr*» for *Guðríðr*, «*Bergtórr*» for *Bergþórr* og «*Bjorg*» for *Björg*. Derimot er *Álrekr* med gammal lengdemarkering av a-en med. Forfattaren kunne gjerne ha presisert at mange nye namn ikkje er norrøne, men laga etter norrønt mønster, som til dømes *Norodd*. Det skal likevel seiast at ynsket om å fremja den nordiske namneskatten er forteneestefullt.

Botolv Helleland
botolv.helleland@iln.uio.no

NORDISKE FØRENAMN FOR AMERIKANARAR

Nancy L. Coleman og Olav Veka: *A Handbook of Scandinavian Names*. The University of Wisconsin Press, Madison 2010. 220 sider.

Dette er fyrste gong det er utgjevi ei bok om skandinaviske namn for eit amerikansk publikum. Den eine av forfattarane, Olav Veka, skulle vera kjend for dei fleste av lesarane av *Nytt om namn* med *Norsk etternamnleksikon*. Etter ei innleiing der det klart kjem fram at denne boka i fyrste hand er tenkt for amerikanarar med skandinaviske røtter, kjem ei god og utførleg innføring – utan bruk av ljodskrift – i dei vanlege uttalane i dei tre nordiske landa Noreg, Sverige og Danmark, men ikkje for Island og Færøyane. Noka grunngjeving for at islandsk og færøysk uttale ikkje er med, er ikkje gjevi.

Etter dette følgjer ei liste over jente- og gutenamn. Av jentenamn er det 392 oppslagsformer og om lag 550 namn. Av gutenamn er det 640 oppslagformer og om lag 1000 namn. Det er med andre ord eit relativt rikt utval av fornamn, men utvalet av namn ser ut til å vera noko vilkårlig, og det er fleire namn ein her saknar, som til dømes *Alis*, *Arngerd*, *Gry*, *Gunne*, *Gønner* (form av *Gunvor* som var svært vanleg på Hedmarka), *Mille*, *Olo*, *Olov*, *Røyen*, *Taran* og *Ulvhild*. Og mellom gutenamna finn ein ikkje *Arnvid*, *Avle*, *Bjert*, *Gullik* (rett nok er *Gulleik* med på s. 94), *Hungeir*, *Høye*, *Igul*, *Ingel*, *Jetmund*, *Jetvard*, *Skjoldulv*, *Skjøl-ler*, *Solan*, *Strømme*, *Styrme*, *Syprian*, *Trygg*, *Villum* og *Ørja*. Her er mange former av *Torleiv*: *Talleiv*, *Tallev*, *Tolleiv*, *Tollev*, *Tollef*, men ikkje *Tølløv* og *Tølle*, former som har hatt stor utbreiing på Austlandet. Det er rett at *Jul* er ei form av *Gyrd*, men det har òg vori ei stuttform av *Julius* (slik iallfall på Nedre Romerike). Om *Ola* heiter det at uttala er *oo-laa*. Og det er jo rett i dei delane av landet som har tunn l, men ikkje i dei delane som har tjukk l. Ein kan skjønne at amerikanarar flest ikkje vil klare å uttale tjukk l, men ettersom boka går langt i å forklare nordiske uttaler, tykkjer eg at forfattarane skulle ha gjort litt greie for dette sær-eigne nordiske fenomenet. Noko av det same gjeld uttalene av *Sjur* og *Sjugur*, der den tjukke s-en ikke kjem fram.

Etter dette følgjer eit svært interessant kapittel om nordisk innvandring til Nord-Amerika, der vi mellom anna får høyre at Noreg var det landet som hadde den største utvandringa åt Amerika sett i høve til folketallet, og nest størst i Europa etter Irland. Spesielt gode og illustrerande er karta (s. 64–65) over den norske, svenske og danske innvandringa fordelt på dei enkelte statane. Her finn vi òg ei god innføring i den mykje mindre kjende innvandringa åt Canada. I det heile var 1,6 prosent av den kanadiske befolkninga av norsk opphav i 2006, mens 1,1 prosent hadde svenske røtter.

Neste kapittel er ei grei innføring i namnetradisjonar i Skandinavia. Fyrst er det litt om fornamn og farsnamn attåt morsnamn. Deretter følger det relativt mykje om skilnadene i etternamnsskikken mellom dei skandinaviske landa, der Island skil seg frå dei andre nordiske landa ved at dei framleis held på farsnamna. I innleiinga til dette kapitlet heiter det at det islandske alfabetet har 34 bokstavar, men så vidt eg veit, er det vel bare tale om 32.

Eit lite kapittel er vidd oppkallingsskikken i Norden med døme frå forfataranes eiga slekt, der vi blir presenterte for skikken med oppkalling av besteforeldre. Forfatarane syner òg at oppkalling av ein manns avdøde ektefelle var vanleg, og at ein son ville bli oppkalla etter den avdøde far sin. Ein må vel her leggje til at oppkalling gjaldt like mykje enkjas avlidne mann.

Vidare følgjer eit kapittel om kva slags namn eller namneformer skandinavane valde da dei flytta til det nye kontinentet, og om dei i det heile endra namna sine. Mellom anna får vi høyre om professor Einar Haugens teori: Fyrste fase der innvandrarane gav borna sine norske namn i tråd med den tradisjonen dei kom frå, andre fase der foreldra byrja å bruke namn som var meir i tråd med internasjonale namn, og endeleg den tredje fasen da foreldra byrja å gje borna sine amerikanske namn. Svært interessant er ein tabell over skandinaviske namn og ekvivalentnamna deira i Amerika, med til dømes *Austin* for *Østen* og *Øystein*, *Betsy* eller *Belle* for *Ingeborg* og *Goodlet* for *Gulleik*. Her er òg ein fyldig statistikk over dei mest populære jente- og gutenamna fordelt på tiårsperiodar frå 1880 og fram til no. Her er òg statistikk fordelt på dei amerikanske statane med størst skandinavisk busetnad.

Etter dette kjem eit kapittel om den historiske utviklinga av personnamna i Skandinavia frå vikingtida og fram til notida. Elles kan ein undra seg over at det i kapitlet om namnelover ikkje står noko om den islandske namnelova (*lög um mannanöfn*).

Etter eit kapittel om dei mest populære namna i Skandinavia i dag og eitt om namn frå norrøn mytologi kjem eitt om gjerda med namnedagskalendrar. Her får vi veta at Danmark ikkje har nokon kalender over namnedagar, men heller ikkje i dette kapitlet er det nokon informasjon om Island. Etter dette følgjer eit kapittel om namnetradisjonane i dei skandinaviske kongefamiliane. Til slutt kjem eit kapittel der forfatarane gjev råd om skandinaviske namn til småbarnsforeldre. Her er fleire lister over tilrådde namn etter kor vanskelege dei er å uttala på amerikansk.

Fotografisk er ikkje boka så mykje å skryte av, og på s. 91 er det heller ikkje mogleg å sjå kva det står på den avfotograferte gravstøtta, men trass i enkelte manglar og lyte er boka godt skrivi og inneheld svært mykje interessant informasjon. Det er derfor all grunn til å tru at ho høver bra for eit amerikansk publikum med skandinaviske, og spesielt

norske, røter. Men boka kan med fordel også lesast av andre. Boka er dermed eit viktig bidrag til å fremja interessa og kjennskapen til den skandinaviske namnearven i Nord-Amerika.

Frode Myrheim
frodmyr@gmail.com

STORT VERK OM NORSKE *RUD*-NAVN

Margit Harsson: *Leksikon over norske rud-navn frå mellomalderen*. Novus forlag, Oslo 2010. 939 sider.

At det her til lands blir gitt ut store bøker i navnegransking, hører til sjeldenhetene. Men mot slutten av året 2010 ble ei bok på over 900 sider ferdig: Margit Harssons leksikon over norske navn på *-rud/rød*. Selve leksikondelen tar det aller meste, 840 sider. Innledningen er ganske kort. Her gjør forfatteren greie for målsetting og avgrensning, ellers finner vi kommentarer av metodologisk art og forklaring på fagtermer. Bak i boka er det tatt med en fylkesvis oversikt over *rud*-navn, litt om nærskyldte ord og grammatisk form, litteraturliste, ordregister, til slutt et bilag med fylkesvise kart med herredsinndelingen rundt 1920.

Formålet med *rud*-prosjektet er formulert i to hovedmål. Det første målet er å registrere, så fullstendig som mulig, alle norske *rud*-navn, sammensatte og usammensatte, fra middelalderen eller eldre. Det andre er å ordne og systematisere navnetilfanget slik at andre forskere, særlig agrar- og språkhistorikere, kan ha nytte av det i ulike sammenhenger (s. 8). Den kronologiske avgrensningen er satt til 1000–1350, da denne tallrike klassen av bostedsnavn i hovedsak var produktiv. I avgrensningen er historiske belegg brukt som rettesnor. Hvis en gard ikke er nevnt før 1700-tallet, er den definert som etterreformatorisk, fordi man står uten bevis for at den er eldre (s. 9).

Tallet på oppslagsnavn er rundt 3000. Oppsett og typografi samsvarer med Margit Harsson og Tom Schmidts utgivelser av Kåre Hoels *Bustadnavn i Østfold*. På grunn av den spesielle emneavgrensningen er navnene presentert i alfabetisk rekkefølge. Usammensatte navn, *Rud* eller *Rød*, er det mange av, og slike like navn følger etter hverandre fylkesvis. Det gjør det lett å finne fram til de enkelte navn.

Rud-klassen er tallrik og ytterst ordrik. Den tilhører en bestemt historisk periode, og den er konsentrert om Østlandet. Alle disse særegenhetene gjør klassen velegnet for et leksikon som dette. *Buskerud*, det desidert mest kjente og brukte *rud*-navn av alle, er selvfølgelig kommet

med. I den store mengden kan vi ellers lese interessante artikler om *Bermingrud*, *Brokerud*, *Bylterud*, *Dagerud*, *Dillerud*, *Dusterud*, *Flaskerud*, *Hvaterud*, *Hønserud*, *Katterud*, *Kneggerud*, *Pisserød*, *Pjåkerud*, *Skallerud*, *Skrukkerud*, *Tisbjørnrud*, *Titterud* – og det merkverdige og dunkle *Ålkytterud*, for å nevne noen få. Spesielt for *rud*-navnene er at svært mange er belagt i skriftformer fra middelalderen, slik at det ofte er lett å identifisere ordinnholdet. Ikke desto mindre vil tolkningen støtt by på store utfordringer og usikkerheter. Et ordgjennomsiktig navn er *Bånerud*. Men hvorfor heter det det det gjør? Forfatterens tolkningsforslag er at det her har bodd en familie med mange barn.

En betydelig del av oppslagsnavnene er bare kjent fra historiske kilder. Disse er merket med stjerne, som viser at det ikke er funnet noen uttale å normere etter. For eksempel gjelder det *Funderud** (Vinger, Hedmark, «Funderudt» 1585). Skrivemåten er brukt på fremdeles kjente navn som her er normert *Fonnerud* (av *forn* adj. ‘gammel’ eller et mansnavn *Forni*).

I et verk som dette er det nødvendig å operere med et avgrensningskriterium for tolkbarhet. Dette kriteriet er praktisert mindre strengt enn det kronologiske. For eksempel må tallet på helt sikre *rud*-navn i Vest-Agder settes til null. I leksikonet er to navn fra dette fylket likevel med. Det ene er *Røen*, som er belagt én gang i en udatert kilde, ellers forsvunnet. Det andre er *Landro*, med eldre belegg «Landrødt» 1647, «Loenrød» 1668 og «Landrød» 1723, som indikerer et *rød*-navn. Men uttalen er i dette tilfellet [“landri], og det skaper usikkerhet om klasse-tilhørigheten.

Den gode dokumentasjonen av eldre skriftformer gjør at dette leksikonet gir en særlig fin anledning til å studere norske ord- og navneformer i et historisk perspektiv, og vi får innsyn i mange ulike endringer de siste seks–sju hundre år, alt oversiktlig og godt presentert. Et av de morsomste eksemplene er *Makrelrød*, der belegg fra middelalderen viser at navnet er sammensatt med et sjeldent kvinnenavn *Maktild(r)*. Navnet *Bogerød* (Sem, Vestfold) hører til en sjelden kategori vi kan betegne som *gjemt, men ikke glemt*. Eldste belegg er «j Baughurudi», og forleddet er tolket som et kvinnenavn. Videre kan vi lese: «No heiter garden *Fyllpå*, men det ‘siges i Bygden’ at eldre namn er [“bogerø]. [...] Namnet *Fyllpå* er fyrste gong registrert i 1713, truleg fordi garden på 1700-talet var gjestgivargard og skysskifte.»

Personnavn og tilnavn forekommer ofte som forledd i *rud*-klassen, likeledes navn på yrkesutøvere. *Smedsrud/Smedsrød* har til sammen tretten oppslagsnavn. *Kopperud* har hele sytten og tolkes helst som ‘koppe-maker’. Det er litt rart at denne spesielle profesjonen skulle være til stede i så mange navn. Noe som også er litt pussig, er at *Trosterud* har fire oppslag, for her har vi et ord som ellers ikke er vanlig i navn. Det tolkes

helst som fuglenemnet *trøstr* m, trolig brukt som mannsnavn. Hvis Harssons (og også Ryghs) tolkning er rett, skulle vi helst ha forventet **Trasterud*, svarende til en norrøn form **Prastaruð*, selv om former med analogisk *o* (i skrift ⟨o⟩) også kunne være tenkelige. Middelalderbelegg av dette slaget er ikke funnet. Men det som er mest påfallende, er at ingen av middelalderbeleggene har ⟨r⟩ i forleddet. Former med ⟨r⟩ dukker først opp på 1500-tallet (1542) og er fra da av enerådende. Dette er observasjoner som er interessante og som etter min mening burde ha hatt en kommentar. Middelalderbeleggene er ifølge Harsson disse: 1. Trosterud, Rødenes, Østfold: «j Þostarudi, Postaruð (sønne, nordre) RB 152, 1400». 2. Trosterud, Aker, Akershus: «(Tostarudh RB 255, 1400)». 3. Trosterud, Ås, Akershus: «(Thostu(!) [...] Ak reg nr 829, 1429 (avskrift 1622))». Det minimalt ulike gardsnavnet *Tosterud(-rød)* finnes også, der forleddet er *Þorsteinn* (eventuelt kjæleformen *Tosti*). (Et oppslagsnavn *Tostarud** er forklart slik, men det ser ut til å gjelde samme gard som oppslagsnavnet *Trosterud* i Aker, som altså er gitt en annen forklaring.) *R*-en faller her vekk tidlig, jf. ⟨j Þosteinsrudi⟩ 1400, jf. ⟨Tosterudt⟩ 1514. Slik jeg ser det, finnes det for *Trosterud* en alternativ tolkningsmulighet. Det skulle gå an å forklare *Trosterud*-navnene slik: De til sammen fire skriftformene fra middelalderen, som alle er uten ⟨r⟩, reflekterer ingen skrivefeil. Navnet har tidligere vært **Tostarud* eller **Tosterud*. Folk har etter hvert ikke forstått forleddet *tost* eller oppfattet *tost* som en barne-språkaktig uttale av *trost*. Forleddet *tost* har derfor blitt harmonisert til *trost*. Tilsvarende kan vi tenke at det nevnte *Maktldrød* er blitt til **Maktelrød*, og **maktel* er så blitt harmonisert til *makrel*.

Av boka går det tydelig fram at navneforskningen etter Oluf Ryghs tid har gitt resultater, og gjerne slik at vi har kommet til sikrere tolkninger av mange navn. Et godt eksempel på det har vi fra Harssons egen forskning, der hun har vist at det enestående navnet *Kuggerud* ganske sikkert inneholder et gammelt elvenavn *Kugga*, som forfatteren gir en tolkning av. En viktig kilde etter Rygh er E. H. Linds leksikon over norsk-islandske personnavn fra middelalderen, som det stadig blir vist til når tolkningsveier prøves.

Til dette leksikonet har Margit Harsson valgt en måte å ordne stoffet på som gjør det til et oversiktlig og velordnet oppslagsverk for de faginteressene det retter seg mot. Når boka i tillegg har fått en solid innbinding med stive permer, blir den lett å sette i bokhylla – og ta fram igjen. Ved siden av å være et utmerket oppslagsverk er dette ei svært lærerik bok som mange vil ha utbytte av. Her er det mye spennende lesning for dem som interesserer seg for navnegransking.

Vidar Haslum
vidar.haslum@uis.no

VENNESKRIFT OM NAMN OG ORD, SÆRLEG KNYTTE TIL SJØ OG VATN

Från sjö till hav. Namn- och ordstudier tillägnade Birgit Falck-Kjällquist. Red. av Maria Löfdahl, Fredrik Skott og Lena Wenner. Utg. av Institutet för språk och folkminnen, Göteborg 2010. 165 sider.

Dette venneskiftet, eller festskriftet som det gjerne vart kalla tidlegare, vart gjeve ut i tilknytning til Birgit Falck-Kjällquists 75-årsdag. Jubilanten har vore både arkivsjef ved Dialekt-, stadnamn- og folkeminnearkivet i Göteborg og professor same stad. Innanfor namnegranskinga har interesseområdet hennar særleg vore namn langs kysten.

Dei atten artiklane i boka er ikkje berre knytte til kystnamn som tittelen tykkjest signalisera, men syner stor breidd i emne, frå ein reint leksikografisk artikkel om *hapax* i SAOB (Svenska Akademiens ordbok) og ein analyse av Mrs. Bennets karakter i Jane Austins *Stolthet og fordømning*, til klassiske artiklar om stadnamn som Göran Hallbergs om *hav* og *sjø* i skånsk kystkultur og Thorsten Anderssons om gardsnamnet *Sebende*.

To av artiklane er skrivne av folk utanfor det svenske fagmiljøet; Botolv Helleland skriv om utanlandske innslag i norske stadnamn, og Tom Schmidt om ordet *bing(e)* i stadnamn. Den fullstendige tittelen på Hellelands artikkel signaliserer tydelegare kva han tek for seg: «Frå *Jeriko* til *Vaterlo* – utanlandske nedslag i norske stadnamn». For ein vestlending er ikkje denne namnetypen så godt kjend, dei tykkjest høyra heime særleg i den austlandske floraen av namn på husmannsplassar. Frå mjøsbygdene kan me nemna både *Spania*, *Spaniland*, *Jerikosvea*, *Ninive* og *Prøysen*. Forfattaren nemner ikkje at mange av dei til og med har fått status som etternamn, t.d. *Spaniland* med 23 berarar og *Ninive* med 28 berarar i 2010.

Forfattaren studerer namna både historisk, geografisk, typologisk og språkleg. Gjennom eldre dømme som *Gallis* (1398, av *Galicja* i Spania), *Kongell* (1616, av *Konghelle*) og *Bahus* (1616, av *Båhus(len)*) syner han at denne typen kan vera gammal i norsk, men han peikar på at tolkinga av slike namn slett ikkje alltid er udiskutabel. Namn som *England*, *Skotland* og *Grønland* treng ikkje vera innlånt oppkalling, men like gjerne norsk namnelaging med *eng*, *skot* og *grøn* + *land*. Som venta dominerer namn frå nærliggjande land, særleg Sverige. Dei meir fjerntliggjande og eksotiske er gjerne knytte til historiske hendingar som slaget ved Waterloo. I tillegg kjem ei stor gruppe namn av bibelsk opphav. Dei aller fleste namna held ikkje på framande språktrekk, men er tilpassa norsk tonelag og lydsystemet i bygdemålet. Uttalen kan ein dermed sjeldan bruka som indisium på utanlandsk opphav. Artikkelen er lettskriven og godt leseleg

for dei fleste, om ikkje anna så ville omtalen av det snodige og avstik-kande *Fuglesang(en)* på s. 61 vekkja interesse.

Ingen kan vel ha unngått å lesa om alle ballbingane som er bygde dei seinaste åra. Tom Schmidt går gjennom ordet *bing* eller *binge* frå dei eldste belegga i stadnamn og norsk generelt og fram til bruken i dagens samfunn. Forfattaren har nok valt denne ordundersøkinga etter arbeidet med *Bustadnavn i Østfold*, for det er i dette fylket ordet er særleg utbreidd. I dag er appellativet relativt godt kjent om ‘inngjerding’ som i *ballbinge* utan at ordbøkene førebels har fanga det opp.

Ingen av desse to artiklane er knytte til sjø og vatn. Det er heller ikkje Eva Bryllas artikkel, «Birgit Falck-Kjällquist – får hon heta så?», med fokus på den uklare praksisen med doble etternamn med eller utan bindestrek og mellomnamn. Det tradisjonelle nordiske etternamnsystemet er under press både av likestilling, innvandring og generell liberalisering av individet sine rettar. «Får hon heta så?» Nei, faktisk ikkje, i strid med den meir liberale praksisen i grannelanda som tillèt slike bindestreksnamn.

Knytt til kysten er Maria Löfdahls «Från Tistlarnar til Nordkoster» med eit oversyn over namn på fyr langs vestkysten, eit emne som burde interessera sjøfarande nordmenn. Sidan lågtysk i mange tilfelle er opphavet til skipsbyggingsterminologi både i Sverige og i Noreg, burde mange av fagorda i Birgitta Ernbys gjennomgang i artikkelen «Sudskalk och vrangbåge» også vera kjende langs norskekysten.

Resten av artiklane er i hovudsak tradisjonelle stadnamnartiklar, med oversyn over kjelder, munnleg tradisjon, skildring av terrenget, tidlegare tolkingsfreistnader og ei eiga vurdering med grunnlag i den kunnskapen som ligg føre i dag. Hit høyrer artikkelen til Thorsten Andersson om *Sebende*, Lennart Elmevik om *Gapern*, Hugo Karlsson om nokre sjø- og vassdragsnamn i Vest-Sverige, m.a. sjønamna *Färigen* og *Skagern*, Eva Nyman om vassnamn på *Snägd-*, Staffan Nyström om *Skoboraden*, Ritva Liisa Pitkänen om svenske stadnamn ved Bottenhavet, Svante Strandberg om gardsnamnet *Tjäran* og Mats Wahlberg om soknenamnet *Säfsnäs*. Når me då legg til Birgit Eakers artikkel om ordet *uppsjö* og Anna-Brita Lövgrens artikkel om ein prests liste over fattige og tiggjarar i soknet sitt i 1696 skulle alt vera nemnt. Og det kryptiske *hapax* i SAOB? Den nòta overlèt me til lesaren å knekkja.

Boka er vel gjennomarbeidd og utan redigeringsfeil, illustrert med kart og nokre bilete og trykt på skikkeleg papir. Ein omtale av ei fagbok i *Nytt om namn* 49 (2009) avslutta eg slik: «Det er ein uskikk å gje ut fagbøker utan eit skikkeleg register.» Det gjeld framleis.

Olav Veka
olav.veka@gmail.com

STEDSNAVN I GARDSHISTORIE

Frode Myrheim og Odd Ottesen: *Gards- og slektshistorie for Høland og Setskog*. Bind 6, del 1. *Kirkefjordingen*. Gnr. 25–31. Utg. av Aurskog-Høland kommune, 2010.

Bygdebøker er noe som helst blir omtalt i andre fagskrifter enn *Nytt om navn*; men i den boka som nå har kommet, har lokal navneskikk, både personnavn og stedsnavn, fått en slik brei og integrert plass i gardshistorien at denne nyheten absolutt bør gjøres kjent for våre lesere. Her er det sju matrikelgarder i Aurskog-Høland som har fått sin gardshistorie: Østre Nes, Vestre Nes, Berger, Brautmet, Hjellebøl, Borgersrud og Løren.

Måten gardshistorien er framstilt på, er mye lik den vi kjenner fra andre moderne bygdebøker. Den enkelte gard er fyldig beskrevet, fra de eldste tider og like til 2010, med opplysninger om eierforhold, beboere, slektsforhold, bruksdelinger, boplasser og næringsgrunnlag. Hos Myrheim og Ottesen er garden noe langt mer enn en abstrakt produksjons- og boenhet; den er i høyeste grad et fysisk fenomen som menneskene endrer over tid. Ved hjelp av fyldige tekster og en mengde fine illustrasjoner blir vi kjent med hvordan hus og tun og landskap ser ut og har sett ut.

Frode Myrheim er cand.philol. med hovedfag i historie. Han er dessuten sterkt interessert i navnegransking og aktivt med i Norsk namnelag. Under arbeidet med boka tok han kontakt med lokalkjente folk og registrerte vitenskapelig alle teignavn og andre lokale navn de visste om. Til presentasjonen av hver gard er det et luftfotokart i farger, der lokale navn er inntegnet. På luftfotokartene er det også merket av bruksgrenser, brønner, gamle hustomter, husmannsplasser, smier og veier. Gardsnavn, bruksnavn og teignavn blir på en vitenskapelig måte presentert og tolket, der uttaleopplysninger i lydskrift og opplysning om preposisjonsbruk også er med. En slik gjennomført faglig behandling og integrering av navn i lokalhistorien er noe nytt i denne typen bokverk. Myrheim viser en forbilledlig måte dette kan gjøres på.

I forordet skriver Frode Myrheim at det oppstod sterke motsetninger mellom bygdebokforfatteren og enkelte i bygdebokkomitéen om skriving av gardsnavn, og at striden gikk til formannskapet som 23. august 2010 enstemmig avgjorde at bygdeboka heretter skal bruke offisielle skriftformer av gardsnavn.

Innledningen handler ganske mye om navn, også personnavn. Forfatteren skriver: «Som ellers i landet var *Ola, Per, Nils, Hans, Marte, Berte, Kari* vanlige, men når det gjelder særegenheter, er det vel ikke noe som kommer opp mot mannsnavnet *Syprian*. Det antas at dette navnet har kommet til oss fra Italia og gjennom presteslekta Floor i Høland på

1500-tallet. [...] I dag er det bare en som bærer navnet i Høland, og da som andre fornavn. Det er derimot ingen som bærer navnet som eneste fornavn. Syprian Bjerkholt (1915–2006) var en av de siste i Høland med dette navnet, der den tradisjonelle uttalen "*seprian* eller "*syprian* blei brukt» (s. 13).

Blant teignavnene er vanlige grunnord som *åker* m. og *jorde* n. mye brukt, men også det regionale grunnordet *slor* f. «våtlendt og feit grasmark ved vann» (s. 44). Vi finner det brukt usammensatt i *Slora* og *Slorene*, og sammensatt i navn som *Gullhaugslora*, *Langslora* og *Storslora*.

Som det går fram av tittelen, er dette bindet første halvdel av bind 6. Forfatteren opplyser på s. 9 at ei litteraturliste vil komme med i andre halvdel. I kildeoversynet håper jeg det også blir gitt plass for muntlige kilder, ei liste over de informantene som forfatterne var i kontakt med (navn og fødselsår). Det vil framtidige folk på disse gardene helt sikkert verdsette.

Boka er innholdsrik, velskrevet og oversiktlig bygd opp. Men hva er det da som blir oppnådd ved å integrere navneskatten så sterkt og faglig overbevisende som i dette tilfellet? Her er det lett å svare at man oppnår å framheve stedsnavnene som kulturminner. Videre at en slik omfattende dokumentasjon av navn vil være til uvurderlig hjelp for framtidige granskere, når disse skal prøve å tyde innholdet i lokalhistoriske dokumenter (f.eks. grensegangssaker og delingsdokumenter). Men hvis vi går videre og spør oss hvilken effekt denne nyvinningen har på selve beretningen, vil jeg framheve tre ting: 1. Framstillingen blir rikere; mer av gardens historie kommer til syne. 2. Framstillingen blir mer levende og ekte. Den innfødte leser vil sikkert føle seg mer heime. 3. Framstillingen blir i mange sammenhenger klarere og mer presis. Det siste er vesentlig fordi gardshistorie – blant annet – dreier seg om å fortelle om navngitte mennesker som bruker et navngitt landskap. En slik faglig gjennomtenkt bruk av lokale navn gjør at mange viktige gardshistoriske fakta kan uttrykkes med større presisjon enn ellers.

Inntrykket er at Myrheim og Ottesens *Gards- og slektshistorie for Høland og Setskog* er et verk av gjennomført høy faglig standard. Dessuten er det rikt og flott illustrert. Her møter vi to bygdebokforfattere som virkelig har gått inn for å gjøre seg kjent med de gardene de skriver om: de historiske kildene, menneskene, tunet og bygningene, kulturminnene, landskapet – og hvordan menneskene brukte det, levde av det og lot det bli navngitt. Dette er et verk som jeg varmt vil anbefale lokalhistorikere og navnegranskere å studere.

Vidar Haslum
vidar.haslum@uis.no

SUNNMØRSKE TUNNAMN

Jostein Fet: *Sunnmørske tunnamn. Individ – samfunn – landskap*. Snøhetta forlag. Lesja 2010. 415 sider.

Med boka om *Sunnmørske tunnamn* har Jostein Fet levert ei velskriven og vakker bok. På omslaget er det attgjeve eit fotografi av ei røykstove på Norang i Hjørundfjorden. På baksida finn ein korte biografiske opplysningar om forfattaren. Boka er godt illustrert med ei rekkje eldre fotografi i svart-kvitt og tretti sider med kartutsnitt i fargar. Språkføringa er framifrå, også når forfattaren prøver seg på ein tilnærma sykkylvsnormal i innleiingsteksten «Ei lita ættesoge». Korrekturfeil finst det mest ikkje. Eit unntak eg har merkt meg, er «kargrunnlag» for *kartgrunnlag* på kolofonsida, som skjemmer litt så tidleg i boka.

Det registrerte namnematerialet er på heile 4763 tunnamn, 3358 frå Nordre Sunnmøre og 1405 frå Søre Sunnmøre. Namna er henta frå gards- og bygdebøker frå atten tidlegare eller noverande kommunar eller delar av kommunar. Berre registreringa av dette store namnetilfanget er eit mykje omfattande og noggrant arbeid. Forklaringa på at utvalet av og til kan verke noko ujamt, skriv seg frå dei kjeldene som er nytta.

Namneregisteret er på 158 sider og utgjer såleis ein stor del av boka. Det er ordna i grupper etter dei sju namnetypane som forfattaren har nytta. Det er såleis ikkje eit tradisjonelt alfabetisk register med sidetilvisingar, som ville ha gjort boka meir lesarvennleg. Eigentleg er registeret eit oversyn over heile namnesamlinga ordna i grupper utan sidetilvising, men med korte kommentarar om kvart einskilt namn. Den detaljerte innhaldslista bøter i nokon mon på dette.

Eit sentralt spørsmål forfattaren tek opp, er kva som er hovudskilnaden eller eventuelt likskapen mellom tunnamn og bruksnamn. Fet har valt termen *tunnamn* og skriv innleiingsvis i kap. 1: «Med eit tunnamn meiner eg det tradisjonelle, folkelege namnet på eit *gardsbruk* eller (*husmanns*)*plass*.»

Denne definisjonen viser kor vanskeleg det er å skilje skarpt mellom desse to termene. Dei ser ut til å tyde det same, men forfattaren argumenterer for at dei har ulike tydingar. På same måten som tunnamna kan nok også bruksnamna ha meir enn éi form, nemleg ei formell form som står i matrikkelen og ei eller to former som er brukt i daglegspråket. Men eit tunnamn viser i større grad enn eit bruksnamn til sjølve tunet, oftast eit flatt område mellom husa der folk bur, medan eit bruksnamn meir viser til drifta av bruket. Eit tunnamn har såleis ei noko anna tyding enn eit bruksnamn, ikkje berre reint psykologisk, men også semantisk. Når han vel termen *tunnamn*, kan det også vere ut frå eit reint språkleg og stilistisk omsyn. Fet liker nok termen *tunnamn* best, sidan ordet *tun* har

ein gammal og ærverdig dâm i seg. Han viser til Leiv Heggstads *Gamalnorsk ordbok med nynorsk tyding* (Oslo 1930, s. 709) som fører opp fire tydingar av norr. *tún* n.: 1) inngjerd mark, 2) tun, gardstun, 3) tun, bruk i ein gard og 4) by. Bjorvand og Lindeman derimot seier at *tún* n. er ein «åpen, flat plass mellom husene (på en gard)» (*Våre arveord. Etymologisk ordbok*, 2. utg., Oslo 2007, s. 963). Etter mitt skjøn ville det forenkle problemstillinga å knyte etymologien til deira definisjon.

Namnetilfanget er inndelt i sju kategoriar, nemleg tunnamn som inneheld personnamn, etternamn, namn på heimbygda til brukaren, yrket til brukaren, husnamn, retningsnamn og naturnamn. Eg har elles nokre reint namnefaglege merknader til boka. Den første gjeld inndelinga i sju grupper. I all hovudsak systemiserer Fet namna etter førsteleddet (underleddet), t.d. *Andersgarden*, *Farkvamplassen*, *Tyskholmen*, *Lånagarden*, *Framigarden*, *Bratteberg*, og ikkje etter sisteleddet (hovudleddet), som er den vanlegaste måten å dela inn stadnamn på. Den inndelingsmåten som Fet nyttar, høver godt for dei reint personorienterte tunnamna, men ikkje så godt for tunnamn som inneheld naturnamn, og då særleg ikkje for usamansette som *Bakkjen*, *Botnen*, *Hauen* osv. Eg kan såleis ikkje sjå at det er nytta heilt same inndelingsprinsippet for dei sju gruppene. Elles synest eg kap. 17, «Lyd og skrift», burde ha vore meir utdjupa, kanskje også delar av kap. 18 om samanbinding av første- og andreleddet. Så saknar eg eit alfabetisk namneregister med sidetilvising, men forstår at det ville vere vanskeleg med ei så stor namnemengd. Rett nok hjelper den detaljerte innhaldslista mykje når det gjeld å finne fram, men boka er likevel ikkje lett å orientere seg i for dei som måtte vere ukjende i området.

Bibliografien er etter måten fyldig og representativ, men eg saknar eit par sentrale verk, først og fremst Harald Bjorvand og Fredrik Otto Lindemans eineståande bok *Våre arveord. Etymologisk ordbok* (Oslo 2000/2007). Sidan Fet omtalar så mange personnamn, ville eg vente at han også tok med andre bøker om personnamn enn Ivar Aasens *Norsk Navnebog* frå 1878.

Sunnmørske tunnamn inneheld ei namnesamling og ein namnefagleg analyse av 4763 tunnamn frå Sunnmøre. Denne namnetradisjonen saman med dei lokalhistoriske opplysningane vil ha stor kulturhistorisk verdi og er eit verdfullt tillegg til liknande bøker om desse emna. Så burde namna dataførast og innlemmast i Interkommunalt arkiv i Ålesund (IKA).

Peter Hallaråker
peter.hallaraker@hivolda.no

ONOMA 43 ER UTKOME

Onoma. Journal of the International Council of Onomastic Sciences vol. 43 (2008). *Commercial Names*. Peeters, Leuven [2010]. 464 sider.

Onoma, tidsskriftet til den internasjonale namnegranskarorganisasjonen ICOS, er kome ut med årgang nr. 43. På grunn av eit etterslep har heftet fått 2008 som utgjevingsår. I føreordet heiter det at artiklar i *Onoma* «are doubly refereed, following the highest standards of international practice», men det hjelper ikkje for norske forskarar sidan dei berre kan få publikasjonspoeng for arbeid utgjevne i det året dei melder inn publikasjonen. No er det heller ikkje nordmenn med i denne årgangen. *Onoma* 43 er på heile 464 sider, det høgste sidetalet på mange år. Ordninga med temanummer har no vart ein del år, og temaet for denne årgangen er kommersielle namn, ein kategori som krinsar i skjeringspunktet mellom namn og nemne.

Til saman inneheld årgangen tjue artiklar; elleve på engelsk, åtte på tysk og éin på fransk, halvparten skrivne av kvinner. Den fyrste ber tittelen «Commercial names as indicators of innovation and change: new reflections and challenges» [Kommersielle namn som indikatorar på fornying og endring: nye tankar og utmaningar] og er ein tematisk gjennomgang av heftet, signert trioen Angelika Bergien, Ludger Kremer og Antje Zilg (desse er òg gjesteredaktørar av denne årgangen). Elles er artiklane ordna i gruppene produkt- og merkevarenamn (12), namn på selskap (5) og til slutt transportnamn og turistnamn med ein artikkel i kvar gruppe. Både Andreas Lötscher og Jørgen Schack drøfter namnestatusen til produkt- og merkenamn. Benoît Leblanc tek for seg rettslege problem der plagiat av merkevarenamn er stridsspørsmål. Namnestrategiske framstøytar i snøggmatkjedene er emne for artikkelen til Erhard Lick og Holger Wochele. Så kjem ein artikkel om ungarske merkevarenamn av László Vincze, deretter har Marie A. Rieger ei drøfting av italienske produktnamn i Tyskland. Marcienne Martin skriv om symbolske landskap og merkenamn på matvarer på latinske språk. Glamourindustriens produktnamn har fanga interessa til Antonia Montes Fernández, medan Elke Ronneberger-Sibold har studert oppsedande aspekt i tyske matvarenamn i det 20. hundreåret. Andreas Deutsch har fokusert på merkevarenamn og tidsånd. Ei nærståande problemstilling ligg til grunn for Antje Zilgs artikkel om trendar i industrielle merkevarenamn. Laurel Suttons diskusjon av *Kijiji* som globalt merkenamn avsluttar den fyrste avdelinga. I den andre avdelinga om selskapsnamn tek Julia Kuhn for seg namnendring i Fiat (*Agnelli* vs. *Elkann*) og kva sosioøkonomiske implikasjonar det har. Fiorenza Fischer tek for seg ei viss gruppe tiltaksnamn. Paula Sjöblom skriv om ulike aspekt i selskapsnamn, Bertie Neethling om namn som manifestering av svart makt i Sør-Afrika. Språkleg mote og namn i rus-

sisk marknadsføring er emnet til Irina Kryukova. Heftet vert avslutta med eit arbeid om namn på europeiske fjerntog av Christian Weyers og ein studie av namn på turiststader nord for Barcelona av Joan Tort-Donada.

Onoma 43 kan tingast gjennom forlaget Peeters i Leuven, Belgia (www.peeters-leuven.be). Ein kan òg tinga det som online-dokument mot ei viss avgift. Medlemer i ICOS får heftet fritt tilsendt.

Botolv Helleland
botolv.helleland@iln.uio.no

OSLO BYLEKSIKON I NY UTGÅVE

Oslo byleksikon. 5. utg. Red. av Knut Are Tvedt. Kunnskapsforlaget, Oslo 2010. 693 sider, ill.

Oslo byleksikon kom i 5. utgåve på tampen av 2010, ti år etter den førre. I denne utgåva er det lagt særleg vekt på å gi ei grundig omtale av dei mange endringane i bybiletet i Oslo, og artikkelmassen er utvida frå 5500 til 6100. Leksikonet skal gi eit breitt bilete av hovudstaden, der stikkorda er «en økende befolkning, et religiøst mangfold og en flerkulturell by».

Leksikonet er delt inn i fire hovuddelar. Først ei 32 sider lang innleiing. Viktigast er sjølvsagt dei alfabetiserte leksikonartiklane, som utgjer 612 sider. Deretter kjem tabellar over minnesmerke og prydsulpturar (17 sider) og til sist eit kartverk (22 sider + register). Generelt gir boka eit solid inntrykk. Ho har godt med bilete og illustrasjonar, og ho byr på mykje spennande lesestoff i fyldige og varierte artiklar. Det vil likevel føre for langt å gi ei generell omtale av leksikonet her, så eg vil nøye meg med å kommentere enkelte språklege tilhøve i innleiinga og leksikondelen.

Oversynsartikkelen gir primært ei historisk framstilling av Oslo. Han er fyldig, og nettopp derfor meiner eg at han òg kunne gitt ei innføring om namneskikken i Oslo, der ein kunne få vite kva som særmerkjer namna i byen. Det gjeld både dei eldre gardsnamna sett i høve til namneskikken elles i landet og dei yngre, urbane namna som skil seg ut frå den særnorske namneskikken på fleire plan. Dessverre viser det seg ofte i oppslagsverk at tilhøve ein reknar som «stabile», som immaterielle kulturuttrykk, lett blir gløymde når ein reviderer tekstmassen. Forklaringa av namnet *Oslo*, som har vore uendra i leksikonet i alle fall sidan 1987 (som er den eldste utgåva eg har hatt tilgang til), går over åtte spalteliner – og eg trur ikkje ein må vere namnegranskar for å meine at dét er i knappaste laget. Det finst nyare litteratur om emnet, f.eks. av Åse Wetås (*Namneskiftet Kristiania–Oslo*, Oslo 2000, og artikkel i *Maal og Minne*

nr. 2/2004, s. 129–147) og Harald Bjorvand (i *Namn och bygd* 96, 2008, s. 25–34), der sistnemnde konkluderer med at namnet tyder ‘gudeslette’. Debatten om namnetydinga blussar opp med jamne mellomrom; det er eit emne som engasjerer. Så å nøye seg med å skrive at tolkinga av førsteleddet står mellom ‘elvemunning’, ‘høgdedrag’ eller ‘førkristen gud’, der dei to siste er dei vanlegaste, meiner eg ikkje er tilstrekkeleg.

Når det gjeld andre språklege tilhøve, blir oslomålet omtalt over ei halv side, og med unntak av eit avsnitt om forfattarar som bruker dette målet i diktinga si, er teksten den same som dei to førre utgåvene. Ein kunne ønskje seg meir om korleis dialekten har endra seg dei seinaste åra, mellom anna som følgje av auka innvandring, og korleis dialekten blir brukt i fleirkulturelle ungdomsmiljø. Ved Universitetet i Oslo er det etablerte forskingsmiljø som arbeider med desse emna, mellom anna UPUS (Utviklingsprosesser i urbane språkmiljø), og det er publisert fleire avhandlingar som handsamar ulike aspekt ved emnet. Når leksikonet tek mål av seg til å vise endringar som følgje av ein stadig meir fleirkulturell by, burde ei omtale av talemålsendringar vere ein naturleg del av dette. Det lokale universitetet har altså kunnskap om emnet og sikkert òg interesse av å formidle denne kunnskapen til ålmenta.

Eg har nemnt at innleiinga kunne sagt noko om namneskikken i Oslo og meir om namnet *Oslo*. I dei alfabetiserte artiklane ser det i mange tilfelle ut til at namneforklaringar har fått plass. Likevel er det ein del stader der ein nok kunne ønskje seg meir informasjon. Korfor har ei populær badestrand i Oslo namnet *Katten*? Korfor heiter det *Telthusbakken*? Eller *Trasopp*? Etymologien bak oppkallingsnamna, som til dømes *Jerusalem*, er (sjølv sagt) ikkje teken med, i dette høvet er ikkje bakgrunnen for namnegivinga det heller. Kanskje det hadde vore nyttig med ei forklaring av namnetypen? Det gjeld òg imperativnamna. Namnet *Bilittkroken* seiast å ha namn etter plassen *Bilidt*, som ikkje har eige oppslag. Derimot er løkkenamnet *Bislet* forklart, som *Bisaalit*: «navnet tyder på at det har ligget et bevertningssted her» (s. 78). Denne forklaringa krev at ein er fortruleg med dansk og med eldre stavemåte, og dessutan at ein kjenner til kva eit imperativnamn er. Som nemnt, ein oversynsartikkel over namneskikken i det sentrale austlandsområdet hadde vore nyttig.

Når det gjeld dei eldre gardsnamna, har dei som regel oppgitt ei norrøn form og ei stutt forklaring. Ofte samsvarar ho med det Oluf Rygh konkluderer med i band 2 av *Norske Gaardnavne* (NG) og *Norsk stadnamnleksikon* (NSL), men ikkje alltid. Eg skal gi nokre få døme. I namnet *Blindern* seiast ikkje byleksikonet noko om etterleddet, mens førsteleddet skal skrive seg frå ein skjult bekk. NG forklarar namnet som eit *vin*-namn med førsteleddet *blindr* ‘blind’, men det er uklart kva «blind» skal vise til her. NSL gir fleire tolkingar, og den nyaste, av Harald Bjorvand (*Namn och bygd* 93, 2005, s. 45–57), set førsteleddet i samanheng

med ‘urein, grumset’, om bekk. I artikkelen frå 2005 handsamar Bjorvand mellom anna også namnet *Ljan*, som er utolka i byleksikonet. Andre namn, som *Vøyen*, har inga norrøn form med forklaring, sjølv om ho er oppgjeven i NSL og NG. Generelt er det uklart kor namnetolkingane kjem frå (leksikonet har inga litteraturliste eller oversyn over fagkonsulentar med kompetanseområde). Nokre gonger er dei dristige ved at ein kan ha valt ei tolking der namnelitteraturen tek atterhald eller gir fleire moglege tydingar – og generelt er dei daterte, det vil seie at fleire av namna har fått nye forklaringar. *Oslo byleksikon* er rett nok ikkje eit namneleksikon, og utgivarane verken kan eller vil bruke mykje plass på namnetolkingar. Likevel vil eg meine at artiklane, både dei som omtalar eldre namn, og dei som omtalar nyare namn, kunne ha godt av å bli friska opp av ein fagperson. Som med språkstoffet elles er dette ein kompetanse det burde vere lett å få tilgjenge til. Til dømes har namnemiljøet ved Universitetet i Oslo og Prosjekt gatenamn i Oslo kommune kunnskap om presentasjon av namnestoff og om namneforklaringar og namnepolitikk. Det er ikkje noko som tyder på at utgivarane har prioritert dette på ein del år; eg kan ikkje sjå tilføyingar eller omskrivingar sidan 1987-utgåva, som altså er den eldste eg har tilgjenge til.

Etter det som er sagt her, ser det ut til at leksikonet vender seg til menneske med langt større interesse for historie enn for filologi. Eg trur likevel ikkje ein må vere filolog for å etterlyse meir stoff om språklege tilhøve i Oslo; det er mykje som tyder på at særleg stadnamna vekker interesse hos dei som er interessert i byhistoria. Les ein spalta «Aften spør for deg» i Aftenpostens aftennummer, ser ein at tydingar av namn på gater, løkker, eigedommar, gardar og bruk i Oslo stadig er noko lesarane ønskjer å få svar på.

Trass i innvendinga om at den immaterielle kulturarven ikkje er godt nok teken vare på, kjem for meg leksikonet positivt ut i sum. Truleg vil ein innfødd osløborgar finne mykje som skaper minne og identitetskjenning, og ein innflyttar, som eg, har stor glede av å bla i leksikonet. Det er eit solid forlagsprodukt, utarbeidd av ein erfaren redaksjon. Likevel har kanskje ikkje rammevilkåra vore optimale for denne utgåva. Det har truleg ført til at ein har vore varsam med å bruke eksterne medarbeidarar (i alle fall innanfor språkvitskap), og det er lett å tenkje seg at ein med knappe ressursar vel å konsentrere innsatsen til lett synlege oppdateringar av aktuell art og vel bort emne dei fleste nok meiner er av meir uforanderleg karakter – som språklege tilhøve. Dessverre! Eg håper Kunnskapsforlaget eller eigarane har ressursar til å halde fram med og utvide oppdateringa av leksikonet, og slik gjere opp for dei manglane eg har peikt på her.

Solveig Wikstrøm
 solveig.wikstrom@iln.uio.no

NORSK NAMNEBIBLIOGRAFI

NORSK NAMNEBIBLIOGRAFI 2009

Norsk namnebibliografi femner um namnefaglege arbeid av norske granskarar og arbeid av utlendske granskarar når dei tek upp norske namn eller melder norske publikasjonar. Bibliografien byggjer på litteraturupplysningar som redaksjonen sit inne med, og gjer ikkje krav på å vera fullstendig. Titlar som ikkje er komne med, kann takast med i bibliografien til neste år.

Klaus Johan Myrvoll
k.j.myrvoll@iln.uio.no

- Akselberg, Gunnstein. [Melding av] Silvio Brendler: *Nomematik. Identitätstheoretische Grundlagen der Namenforschung (inbesondere der Namengeschichte, Namenlexikographie, Namengeographie, Namenstatistik und Namenstheorie)*. Hamburg 2008. *Namn och bygd* 97, s. 175–178.
- Alhaug, Gulbrand og Minna Saarelma. Namn på barn i Noreg (fødd 1990–2006) med finske eller finsk-norske foreldre. I: *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal den 22–25 maj 2008*. Red. Leila Mattfolk og Terhi Ainiala. (Forskningscentralen för de inhemska språken. Skrifter 5 / NORNA-rapporter 85.) Uppsala, s. 85–109.
- Alldén, Lars. Når navn skal settes. [Om gatenamn i Oslo.] *Nytt om namn* 49, s. 26–31.
- Dalberg, Vibeke. [Melding av] Åse Wetås: *Kasusbortfallet i mellomnorsk. Ein komparativ studie av proprialt og appellativisk materiale*. Oslo 2008. *Namn och bygd* 97, s. 237–239.
- Enger, Hans-Olav. Åse Wetås: *Kasusbortfallet i mellomnorsk. Ein komparativ studie av proprialt og appellativisk materiale*. Dr.art.-disputas ved Universitetet i Oslo, 29. august 2008. Førsteopponent. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 27 (2), s. 328–339.
- Eskeland, Tuula. Finske stedsnavn i det skandinaviske området, Finn-skogene. I: *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal den 22–25 maj 2008*. Red. Leila Mattfolk og Terhi Ainiala. (Forskningscentralen för de inhemska språken. Skrifter 5 / NORNA-rapporter 85.) Uppsala, s. 19–27.
- Fridell, Staffan. Åse Wetås: *Kasusbortfallet i mellomnorsk. Ein komparativ studie av proprialt og appellativisk materiale*. Dr.art.-disputas

- ved Universitetet i Oslo, 29. august 2008. Annenopponent. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 27 (2), s. 340–348.
- . [Melding av] Arnold Dalen, Jan Ragnar Hagland, Stian Hårstad, Håkan Rydving og Ola Stemshaug: *Trøndersk språkhistorie. Språkforhold i ein region*. Trondheim 2008. *Namn och bygd* 97, s. 178–179.
- Hallberg, Göran. [Melding av] Kåre Hoel: *Bustadnavn i Østfold 8. Idd*. Utg. Margit Harsson. Oslo 2008. *Namn och bygd* 97, s. 193–194.
- Harsson, Margit. Fjulsrud, Haverstingen og Bøtet – tre gåtefulle navn. I: *Heftet Ringerike* 2009 (nr. 81), s. 55–59.
- Haslum, Vidar. En sterk trang til å normere – som fylte et behov? En sammenlikning av Ivar Aasens Grammatik/Ordbog og Navnebog. I: *Språknormering – i tide og utide?* Red. Helge Omdal og Rune Røstad. Oslo, s. 145–156.
- . Fornavnsskikk og lokalhistorie. *Heimen* 46 (1), s. 57–72.
- . *Stedsnavn i Sannidal. En lokalhistorisk innsamling. Eidet. Gnr. 78. Sannidal herred, Kragerø, Telemark*. Utg. Sannidal historielag. 20 s. ill.
- . Stedsnavninnsamling som lokalhistorisk prosjekt. *Nytt om namn* 50, s. 42–49.
- . Tradisjon og fornyelse i nordiske navn. [Melding av] *Norræn nöfn – Nöfn á Norðurlöndum. Hefðir og endurnýjun / Nordiska namn – Namn i Norden. Tradition och förnyelse. Handlingar från Den fjortonde nordiska namnforskarkongressen i Borgarnes 11–14 augusti 2007*. Red. Guðrún Kvaran, Hallgrímur J. Ámundason, Jónína Hafsteinsdóttir og Svavar Sigmundsson. Uppsala 2008. *Nytt om namn* 49, s. 64–66.
- . Hedersskrift til Oddvar Nes. [Melding av] *Nes om namn. Heidersskrift til Oddvar Nes på 70-årsdagen 27. desember 2008*. Red. Jarle Bondevik og Ole-Jørgen Johannessen. Bergen 2008. *Nytt om namn* 49, s. 69–72.
- . Stedsnavn i Fjære. [Melding av] Per Soot: *Stedsnavn i Fjære*. Grimstad 2009. *Nytt om namn* 50, s. 115–116.
- Heinesen, Line Lysaker. Noen tanker om kvinnenavnet *Pia*. *Nytt om namn* 50, s. 103–105.
- . Særegne stedsnavn. [Melding av] Silje Kathrine Sviggum og Knut Egil Wang: *Dum og andre steder i Norge*. Oslo 2009. *Nytt om namn* 50, s. 114–115.
- Helander, Kaisa Rautio. Namat dan nammii – sámi báikenamaid dáruiduhttinpolitihkka. [Navn med hensikt. Fornorskningsspolitikk av samiske stedsnavn.] *Virittäjä. Kotikielen Seuran aikakauslehti* 1/2009, s. 1–6.

- . Nimet nimien nimeen – saamenkielisten paikannimien norjalaistamispolitiikkaa. [Finsk omsetjing av førre oppføring.] *Virittäjä. Kotikielen Seuran aikakauslehti* 1/2009, s. 1–6.
- . Renaming indigenous toponymy in official use in the light of contact onomastic theories. I: *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences. August 17–22, 2008, York University, Toronto, Canada*. Red. Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton og André Lapierre. Toronto, s. 492–500.
- . Toponymic Silence and Sámi Place Names during the Growth of the Norwegian Nation State. I: *Critical Toponymies. The Contested Politics of Place Naming*. Red. Lawrence D. Berg og Jani Vuolteenaho. Surrey, s. 253–266.
- Helleland, Botolv. Magnus Olsens sakrale profil i *Norske Gaardnavne* band 11: *Søndre Bergenhus Amt. Nytt om namn* 50, s. 78–86.
- . Place names as identity markers. I: *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences. August 17–22, 2008, York University, Toronto, Canada*. Red. Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton og André Lapierre. Toronto, s. 501–510.
- . Stadnamn i Kulturminneåret 2009. Stadnamna – dei eldste levande kulturminna våre. *Nytt om namn* 49, s. 14–19.
- . Namn som kjem av kulturell kontakt. [Melding av] *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal den 22–25 maj 2008*. Red. Leila Mattfolk og Terhi Ainiala. Helsingfors 2009. *Nytt om namn* 50, s. 112–114.
- Imerslund, Bente. Kvenske personnavn i Nordreisa. I: *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal den 22–25 maj 2008*. Red. Leila Mattfolk og Terhi Ainiala. (Forskningscentralen för de inhemska språken. Skrifter 5 / NORNA-rapporter 85.) Uppsala, s. 111–122.
- Jenstad, Tor Erik. Frå *Skrymt* til *Jutulby*. Namn på turisthytter og ymse anna i fjellet. *Kristiansund og Nordmøre Turistforening. Årbok* 2009, s. 55–62.
- Johannessen, Ole-Jørgen. *Fortuna og Amor*. Skipsnavn hentet fra den antikke mytologien. I: *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal den 22–25 maj 2008*. Red. Leila Mattfolk og Terhi Ainiala. (Forskningscentralen för de inhemska språken. Skrifter 5 / NORNA-rapporter 85.) Uppsala, s. 151–163.
- . Magnus Olsen som personnavnforsker. *Nytt om namn* 50, s. 62–66.

- . Stedsnavnene tilbake til folket. På veg mot det snakkende navnekartet utlagt på internett. I: *Undervegs. Festskrift til Egil Nysæter*. Red. Anne Aune og Gudmund Valderhaug. [Oslo], s. 130–136.
- Jørgensen, Jon Gunnar. Magnus Olsen som filolog. *Nytt om namn* 50, s. 53–56.
- Knappen, Audun. Fra Nordahl Griegs vei til Willy Valentinsens vei. Noen utfyllende kommentarer fra et lokalområde. *Namn og Nemne* 26, s. 49–55.
- Lie, Svein. Utenlandske navn på norsk. I: *Språknormering – i tide og utide?* Red. Helge Omdal og Rune Røststad. Oslo, s. 185–197.
- Myhren, Magne. Ivar Aasen i arbeid med stadnamn. Opplysningar om stadnamn i *Norsk Ordbog* (1873). *Nytt om namn* 49, s. 41–53.
- Myrheim, Frode. Bruksnamn på Romerike. *Romerike Historielag. Årbok XXII* (2009). *Romerike mens nasjonen våkner 1750–1850*, s. 179–194.
- Myrvang, Finn. Bygde- og fjordnamnet Rana. *Årbok for Rana XLII* (2009), s. 40–57.
- Myrvoll, Klaus Johan. Magnus Olsens namnerelaterte publikasjoner. [Bibliografi.] *Nytt om namn* 50, s. 87–92.
- Nedrelied, Gudlaug. Lite grann om *Jeppe*. *Nytt om namn* 49, s. 36–41.
- . Personar og tilnamn i *Sverresoga*. Nokre diskutabile punkt. I: *Á austrvega. Saga and East Scandinavia. Preprint papers of The 14th International Saga Conference. Uppsala, 9th–15th August 2009*. Red. Agneta Ney, Henrik Williams og Fredrik Charpentier Ljungqvist. Gävle, s. 712–720.
- . Titlar og tilnamn i *Heimskringla*. *Namn og Nemne* 26, s. 7–26.
- Nyström, Staffan. [Melding av] *Stedsnavn i Kjöse*. Red. Botolv Helleland. Oslo 2008. *Namn och bygd* 97, s. 223–225.
- Olsen, Magnhild Heidi. Stedsnavn i Vatnadalen. *Årbok for Rana XLII* (2009), s. 101–127.
- Ouren, Jørgen. *Den store norske navneboka*. Skrevet i samarbeid med Geir Tunby. Ny utgave. Oslo: Kagge forlag. 272 s.
- Papazian, Eric. Språknormering. [Melding av] *Språknormering – i tide og utide?* Red. Helge Omdal og Rune Røststad. Oslo 2009. *Nytt om namn* 50, s. 118–120.
- Pedersen, Aud-Kirsti. Haldningar til offentleg bruk av minoritetsspråklege stadnamn i Noreg. I: *Namn i flerspråkiga och mångkulturella miljöer. Handlingar från NORNA:s 36:e symposium i Umeå 16–18 november 2006*. Red. Lars-Erik Edlund og Susanne Haugen. (NORNA-rapporter 83. Nordsvenska 16. Kulturens frontlinjer 56.) Umeå, s. 37–56.
- Reisæter, Guro. Mitt, ditt eller begge navn? Mellomnamn og etternamn i fleirspråklige familiar. I: *Namn i flerspråkiga och mångkulturella miljöer. Handlingar från NORNA:s 36:e symposium i Umeå 16–18 novem-*

- ber 2006. Red. Lars-Erik Edlund og Susanne Haugen. (NORNA-rapporter 83 / Nordsvenska 16 / Kulturens frontlinjer 56.) Umeå, s. 147–159.
- Saarelma, Minna. [Melding av] Bente Imerslund: *Kvenske personnavn i Nordreisa*. Liisan Jussan Jussa, Sifferin Pekan Asväiki og noen tusen andre. Nordreisa 2008. *Studia anthroponymica Scandinavica* 27, s. 123–125.
- Sandnes, Berit. [Melding av] *Namn frå by og bø*. *Veneskrift til Tom Schmidt på 60-årsdagen 26. juni 2008*. Red. Margit Harsson og Terje Larsen. Oslo 2008. *Studia anthroponymica Scandinavica* 27, s. 127–130.
- Sannan, Kristin Sundve. Sakrale stedsnavn i Østfold. Et omdiskutert navnemateriale sett i et utviklingsperspektiv. *Namn og Nemne* 26, s. 27–40.
- Schmidt, Tom. Magnus Olsens bidrag til stedsnavnforskningen. *Nytt om namn* 50, s. 57–62.
- . Navneleddet *torp* i Østfold. I: *Torp som ortnamn och bebyggelse. Konferensrapport. Tvärvetenskaplig torp-konferens, Malmö, 25–27 april 2007*. Red. Peder Dam m.fl. (Skrifter utgivna av Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund 11.) Lund, s. 87–105.
- . *Nøvn vesta åsen. Bustadnamn i Vestre Slidre*. Oslo: Novus forlag. 556 s.
- . [Melding av] *Namn från land och stad. Hyllningsskrift till Mats Wahlberg 25 maj 2008*. Red. Eva Brylla og Svante Strandberg. Uppsala 2008. *Studia anthroponymica Scandinavica* 27, s. 130–133.
- . Rapport fra NORNA-symposiet på Bornholm i 2006. [Melding av] *Nordiske navnes centralitet og regionalitet. Rapport fra NORNAs 35. symposium på Bornholm 4.–7. maj 2006*. Red. Birgit Eggert, Bente Holmberg og Bent Jørgensen. Uppsala 2007. *Nytt om namn* 49, s. 59–61.
- Schulze, Johan Anton. Eit kjeldeskrift frå 1624. *Nytt om namn* 49, s. 54–58.
- Sivertsen, Birger. *Norrøn navnebok*. Oslo: Andresen & Butenschøn. 233 s.
- Soot, Per. *Stedsnavn i Fjære*. [Grimstad]: Fjære historielag. 220 s.
- . Stedsnavn i Fjære – innsamling og publisering. *Nytt om namn* 50, s. 106–108.
- Stemshaug, Ola. *Stadnamn (Frona, Parris). Rennebu historielag og Innset historielag 2009*, s. 60–62.
- Syrstad, Ola. Fargenemningar i gamle kunamn. *Namn og Nemne* 26, s. 41–48.
- Særheim, Inge. *Gjedrem eller Geidreim, Straen eller Stranden? Nokre utfordringar ved normering av norske stadnamn. I: Språknormering – i tide og utide?* Red. Helge Omdal og Rune Røstad. Oslo, s. 229–240.

- . Lågtysk påverknad på sørvestnorske stadnamn i seinmellomalderen. I: *Namn och kulturella kontakter. Handlingar från NORNA:s 37 symposium i Hapsal den 22–25 maj 2008*. Red. Leila Mattfolk og Terhi Ainiala. (Forskningscentralen för de inhemska språken. Skrifter 5 / NORNA-rapporter 85.) Uppsala, s. 29–39.
- . Magnus Olsen og dei norske *stadir-* og *land-*namna. *Nytt om namn* 50, s. 73–77.
- . Street names and identity. Official naming in a European capital of culture. I: *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences. August 17–22, 2008, York University, Toronto, Canada*. Red. Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton og André Lapierre. Toronto, s. 501–510.
- . [Melding av] *Namn och mångkultur – flerspråkiga miljöer och kulturella influenser. Föredrag vid Ortnamnssällskapet i Uppsala 70-årsymposium 21–22 oktober 2006*. Red. Katharina Leibring, Staffan Nyström og Mats Wahlberg. Uppsala 2007. *Namn och bygd* 97, s. 205–207.
- Tidemann, Erlend. Navngivning av finske handelsfartøy. [Melding av] Anita Schybergson: *Kognitiva system i namngivningen av finländska handelsfartyg 1838–1938*. Helsingfors 2009. *Nytt om namn* 50, s. 117–118.
- Torp, Arne. *Hveem, Kvem – eller Kvehm?* Lettsindige tanker om en defekt i norsk rettskriving. *Nytt om namn* 50, s. 97–99.
- Utne, Ivar. Personnamn i Østfold som er ukjende i resten av landet. *Aust i Vika. Årbok for Østfold Mållag* 2009, s. 14–19.
- Veka, Olav. [Melding av] Eva Brylla: *Andersson, Pettersson, Lundström och ... Beachman. Om nordiska efternamn i sin europeiska omgivning*. Uppsala 2009. *Namn og Nemne* 26, s. 111–113.
- . Namn og minoritetsspråk. [Melding av] *Namn i flerspråkiga och mångkulturella miljöer. Handlingar från NORNA:s 36:e symposium i Umeå den 16–18 november 2006*. Red. Lars Erik Edlund og Susanne Haugen. Umeå 2009. *Nytt om namn* 49, s. 62–64.
- Vikstrand, Per. Magnus Olsen som sakralnamnsforskare. *Nytt om namn* 50, s. 67–73.
- Vikør, Lars S. Namn i Oslo. [Svar til Alldén 2009.] *Nytt om namn* 50, s. 96.
- Vågslid, Torgils. *Namen und Leben im nordischen Altertum. Namensforschung jenseits von Wikingerhelden und Götterwelt*. Berlin: Frieling-Verlag. 144 s.
- Wahlberg, Mats. [Melding av] *Namn frå by og bø. Veneskift til Tom Schmidt på 60-årsdagen 26. juni 2008*. Red. Margit Harsson og Terje Larsen. Oslo 2008. *Namn och bygd* 97, s. 202–203.

- Wetås, Åse. Åse Wetås: *Kasusbortfallet i mellomnorsk. Ein komparativ studie av proprialt og appellativisk materiale*. Dr.art.-disputas ved Universitetet i Oslo, 29. august 2008. Svar frå doktoranden. *Norsk lingvistisk tidsskrift* 27 (2), s. 349–362.
- Wikstrøm, Solveig. Etternavn, tilknytning og identitet i det post-tradisjonelle samfunnet. *Namn og Nemne* 26, s. 93–110.
- Aars, Ivar. Nøvn vesta åsen. [Melding av] Tom Schmidt: *Nøvn vesta åsen. Bustadnamn i Vestre Slidre*. Oslo 2009. *Nytt om namn* 50, s. 109–112.

2008 – tillegg

- Helander, Kaisa Rautio. *Namat dan nammii. Sámi báikenamaid dáruiduhttin Várjjaga guovllus Norgga uniovdnaáiggi loahpas*. [In the name of names. The Norwegianisation of the Sámi placenames in the Várjjat area at the end of the unionification periode of Norway.] (Dieđut 1/2008.) Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. 317 s.
- Imerslund, Bente. *Kvenske personnavn i Nordreisa*. Liisan Jussan Jussa, Sifferin Pekan Asväiki og noen tusen andre. Nordreisa: Nordreisa kommune. 322 s.
- Meland, Anne-Katrine. *Stedsnavn på Lovund med vekt på historie, kultur og arbeidsliv*. [Lovunda]: Finnblåsa Forlag. 219 s.
- Rydving, Håkan. Sørsamisk. Namn. I: *Trøndersk språkhistorie. Språkforhold i ein region*. Red. Arnold Dalen m.fl. (Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Skrifter 2008, nr. 3.) Trondheim, s. 383–388.
- Stemshaug, Ola. Namn i Trøndelag og på Nordmøre. I: *Trøndersk språkhistorie. Språkforhold i ein region*. Red. Arnold Dalen m.fl. (Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Skrifter 2008, nr. 3.) Trondheim, s. 155–225.
- . Førreformatoriske namn. I: *Trøndersk språkhistorie. Språkforhold i ein region*. Red. Arnold Dalen m.fl. (Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Skrifter 2008, nr. 3.) Trondheim, s. 319–348.

1999 – tillegg

- Flokenes, Kåre. *Stadnamn i Askvoll*. Stavanger: Erling Skjalgssonselskapet. 330 s.

NASJONALE KONFERANSAR I NAMNEGRANSKING KONFERANSERAPPORTAR

1. Nasjonal konferanse i namnegransking. Foredrag og diskusjon frå ein konferanse på Blindern 23. oktober 1981. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo 1982. (Hovudemne: Samiske namnearkiv og utgjeving av bustadnamn.) 68 sider.
2. Den 2. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 19. november 1982. Foredrag og diskusjon. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo 1983. (Hovudemne: Databehandling av stadnamn og personnamn.) 93 sider.
3. Den 3. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 18. november 1983. Innleiingar og diskusjon. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo 1984. (Hovudemne: Etterreformatoriske kjelder i namnegransking.) 120 sider.
4. Den 4. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 22. november 1985. Innleiingar og diskusjon. Institutt for namnegransking, Universitetet i Oslo 1987. (Hovudemne: Lydskrift, særleg ved stadnamnregistrering.) 194 sider.
5. Den 5. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 18. november 1988. Innleiingar og diskusjon. Avdeling for namnegransking, Universitetet i Oslo 1991. (Hovudemne: Skriftleg og munnleg normering av stadnamn.) 149 sider.
6. Den 6. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 23. november 1990. Innleiingar og diskusjon. Avdeling for namnegransking, Universitetet i Oslo 1991. (Hovudemne: Vitskaplege prosjekt i namnegransking.) 146 sider.
7. Den 7. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 19. november 1993. Stadnamn og kulturlandskapet. Avdeling for namnegransking, Universitetet i Oslo 1995.
8. Den 8. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 22. november 1996. Namnegransking som studie- og undervisningsfag. Seksjon for namnegransking. Institutt for nordstikk og litteraturvitskap. Universitetet i Oslo 1997. 169 sider.
9. Den 9. nasjonale konferansen i namnegransking, Blindern 11. – 12. mai 2000. Namn gjennom 2000 år – namn i år 2000. Seksjon for namnegransking, Institutt for nordstikk og litteraturvitskap, Universitetet i Oslo 2000. 226 sider.
10. Den 10. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 9. mai 2003. Gustav Indrebø og norsk namnegransking. Seksjon for namnegransking, Institutt for nordstikk og litteraturvitskap, Universitetet i Oslo. 130 sider.
11. Den 11. nasjonale konferansen i namnegransking. Blindern 10. november 2006. Personnamn og personnamnbruk i kronologisk, geografisk og sosialt perspektiv. Foredrag trykte i *Nytt om namn* nr. 44, s. 8–51, og nr. 45, s. 51–53.

Rapportane frå dei åtte fyrste konferansane kostar kr 60,-, rapporten frå den niande kostar kr 100,- og rapporten frå den tiande kostar kr 70,-. Kan tingast frå Institutt for lingvistiske og nordiske studium, Postboks 1102 Blindern, 0317 Oslo. Tlf. 22 85 43 75, faks 22 85 43 81, e-post: kristoffer.kruken@iln.uio.no.

NYTTIGE E-POSTADRESSER OG VEV-SIDER

Norsk namnelag har denne heimesida:

www.norsknamelag.no. E-post: **olav.veka@gmail.com**

Vil du ha e-postkontakt med redaksjonen av *Namn og Nemne*, så er adressa denne: **gunnstein.akselberg@lle.uib.no**

Vil du tinga bøker og skrifter frå Seksjon for namnegransking, kan du skriva, ringja, faksa eller senda e-brev til:

Institutt for lingvistiske og nordiske studium, Boks 1102 Blindern, 0317 Oslo
Tlf. 22 85 43 75, faks 22 85 43 81, e-post: **kristoffer.kruken@iln.uio.no**

ILN – Namnegransking har denne heimesida:

www.hf.uio.no/iln/forskning/grupper/namn/index.html

Dokumentasjonsprosjektet (stadnamn på nett): **www.dokpro.uio.no**

Forskargruppa i namnegransking ved UiB har denne nettsida:

www.uib.no/fg/namnegransking

Statens kartverk, Hønefoss, har denne heimesida:

www.statkart.no

Sentralt stadnamnregister (Norgesglasset):

<http://kart.statkart.no/adaptive2/default.aspx?gui=1&lang=2>

Internettadresse for dei viktigaste nordiske namneinstitutta og kartverka:

Danmark: **<http://nfi.ku.dk>**, **www.kms.dk**

Færøyane: **www.setur.fo**

Finland: **www.kotus.fi**/*svenska*, **www.nls.fi**

Island: **nefnir.is**, **www.lmi.is**

Sverige: **www.sofi.se/servlet/GetDoc?meta_id=1053**,

www.lantmateriet.se

Heimesida åt NORNA (Nordisk samarbeidskomité for namnegransking):

www.norna.org

Heimesida åt ICOS (International Centre of Onomastics):

www.icosweb.net

Heimesida åt UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names): **unstats.un.org/unsd/geoinfo**